

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS, 65E JAARGANG NO.9, SEPTEMBER 2004

# onze vogels



De

ssel

# onze vogels

ISSN 0030-3224

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 38.000)

Onze Vogels is een maandblad, uitgegeven door de NBvV, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.

Voor meer informatie over de NBvV, haar doelstellingen en het lidmaatschap verwijzen u naar de rubriek "Bondsmedelingen" achter in dit blad. De leden van de NBvV krijgen dit maandblad op grond van hun lidmaatschap automatisch thuis gezonden.

## IN DIT NUMMER

### Een beetje wetenschap 294



Dubbeloogvijgpapegaaitje 298



De Kopernekduif 308

### VERDER IN DIT NUMMER

	pagina
De gefriseerde Japanse meeuw	291
Mutaties bij Europese vogels	294
en Europese cultuurvogels	
De idealist - september	296
Dubbeloogvijgpapegaaitje	298
Geofagie	300
Over kanaries gesproken	302
De taal van logica en gezond verstand!	304
De Zwitserse frisé	305
De agaporniden met oogring	306
Een kweekervaring met de kopernekduif	308
Open Europese cultuurvogel 2004	310
Nieuws van de speciaal clubs	311
COM Nederland augustus 2004	312
Volière van de maand	313
Mutatiewijzer deel 3	315
Vraag&aanbod	318
Bondsmedelingen	321
Wijzigingen TT agenda 2004	321

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 18 oktober 2004

## Colofon

### UITGEVER

'Onze Vogels' is het maandelijkse tijdschrift van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers. Een organisatie van vogelliefhebbers met ca. 36.000 leden. De NBvV is opgericht in 1932. De totale oplage van 'Onze Vogels' bedraagt 37.000 exemplaren. Het tijdschrift wordt toegezonden aan leden, verspreide leden en binnen- en buitenlandse abonnees. Men wordt lid van de NBvV door zich aan te sluiten bij een van de ruim 600 plaatselijke afdelingen van de bond. Ook bestaat de mogelijkheid verspreid lid te worden.

### ADRES

NBvV, Postbus 74  
4600 AB BERGEN OP ZOOM  
tel. 0164-235007 e-mail: info@nbvv.nl  
fax 0164-239020 website: www.nbv.nl  
Bankrekening: 46.89.59.262  
Postbank: 11.48.324  
Voor België: 000-0156074-01  
T.n.v. Ned. Bond van Vogelliefhebbers

### REDACTIE

Redactie: Gea Stoop, de Perponcherstraat 48,  
2518 SW Den Haag (tel 070-3461831,  
e-mail: onzevogels@hetnet.nl)  
Kanaries: Henk van der Wal en Gea Stoop  
Tropen en grondvogels: Jan de Nij  
Tekstcorrectie: Jan Huijsmans

### ZAKELIJKE ADVERTENTIES

Tarieven voor zakelijke advertenties zijn te verkrijgen bij Piet Deley op het bondsbureau in Bergen op Zoom. Voor 'Vraag en aanbod' advertenties wordt verwezen naar de desbetreffende tarieven en voorwaarden elders in dit blad.

De sluitingstermijn voor zakelijke advertenties is uiterlijk 6 weken voor verschijningsdatum. 'Onze Vogels' wordt in de laatste volle week van de maand ter post bezorgd.

### ABONNEMENTSPRIJZEN

Nederland: € 24,-, België: € 26,-,  
Europa: € 42,50, Buiten Europa: € 57,50  
Voor verzending per luchtpost geldt een ander tarief, afhankelijk van het land van bestemming. Dit kan worden opgevraagd bij het bondsbureau.  
Het abonnementsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

### VERANTWOORDELIJKHEID

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is niet verantwoordelijk voor de gepubliceerde advertenties en kent geen verplichting tot het opnemen van advertenties. De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publicatie neemt de NBvV geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Overname van artikelen, illustraties, foto's of gedeelten daarvan is zonder schriftelijke toestemming niet toegestaan.

### FOTO VOORPLAAT:

ROOD PRAED MOZAIK TYPE 2  
VOGEL IS INGEZONDEN OP VOGEL 2004  
FOTO: PIET ONDERDEUNEN / JAN DE NIJ  
ONTWERP IN DRUK:  
PLANTINGSPARIE CAPELLE A/D IJSEL BV  
POSTBUS 550, 2900 AH CAPELLE A/D IJSEL  
TELEFOON (010) 459 55 55

# De gefriseerde Japanse meeuw



Een roodbruine Japanse meeuw met een kuif. Deze vogel vertoont een vrij uitgebreide kuif, welke ook redelijk goed van rozetvorm is. Jammer dat de tweede pit achter de kuif zo prominent aanwezig is. Hierdoor zal de vogel toch weer de nodige opmerkingen krijgen bij een keuring. Je kunt goed zien dat bij kuifvogels al langere tijd goede kleurvogels worden ingezet. Deze vogel vertoont een goede kleur en een redelijke tekening. De kuifactor vererft dominant en autosomaal.

Sinds een aantal jaren worden er weer mondjesmaat wat gefriseerde Japanse meeuwen gefokt en tentoongesteld. In de jaren zestig van de vorige eeuw kon men zo nu en dan gefriseerde meeuwen tegenkomen, maar omdat de frisering zich vaak uitbreidde tot in de vleugel- en staartpennen, waardoor bij deze vogels het vliegvermogen werd aangetast, is de animo voor gefriseerden nooit groot geweest en is deze mutant voor zover bekend uit Europa verdwenen.

In Japan is er met deze "kleur"slag wel doorgekweekt en onze Japanse vogelvrienden hebben een aantal variëteiten weten vast te leggen. In 2000 heeft een bevriende meeuwenkweker uit Japan een aantal van deze vogels meegenomen naar Nederland en zijn er een aantal kwekers geïnteresseerd geraakt in deze vogels. Inmiddels zijn er wat ervaringen opgedaan en zijn er al diverse discussies geweest over het al dan niet toelaten van deze vogels op de tentoonstellingen. Reden om de mogelijkheden, maar ook de onmogelijkheden van deze variëteit eens kritisch te bekijken.

Het lijkt voorbarig om bij voorbaat deze ontwikkeling af te wijzen. Wel is het zo dat er over de gefriseerden erg zwart-wit wordt gedacht. Of je vindt het fraai en een aanwinst, of je vindt het verschrikkelijk lelijk. Ga maar eens op een tentoonstelling voor een

stelling met gefriseerde kanaries staan. Je zult regelmatig de opmerking: "Wat een gedrochten!" of iets dergelijks kunnen beluisteren. Bedenk echter dat er een vrij groot aantal van deze vogels wordt gehouden, en dus gekweekt en dat er dus een groot aantal liefhebbers is dat veel plezier beleeft aan de kweek van deze vogels! Omdat frisering een erfelijk gebrek betreft, wat in ieder geval bij de Japanse meeuw in extremere vorm het welzijn van de vogel nadelig kan beïnvloeden, is het zeker zinvol om hier toch enkele kritische kanttekeningen bij te plaatsen.

In het najaar van 2000 werd door onze Japanse vogelvriend Koichiro Washio een vijftiental Japanse meeuwen met diverse friseringsen meegenomen vanuit Japan naar de JMC-show in Soest (de laatste jaren wordt deze eendaagse show eind september in Leerdam gehouden). Deze vogels toonden een aantal vrij vaste friseringsen die niet de vleugelpennen en dus ook niet het vliegvermogen aantastten. Een aantal Nederlandse Japanse-meeuwenkwekers zag het met deze vogels wel zitten en hebben inmiddels wat ervaringen met deze vogels opgedaan.

Alle friseringsen worden veroorzaakt door een gewijzigde veerplant. Al deze friseringsen zijn vrijwel zeker te herleiden tot slechts

twee mutaties, die allebei autosomaal en dominant vererven.

De meest bekende frisering is de gekuifde Japanse meeuw. Deze wordt als enige frisering al vele jaren, zij het in kleine aantallen, in Europa gekweekt. Deze dominant verervende kuifactor blijkt evenals bij de kanarie, de grasparkiet en de zebrevink dubbelfactorig een letale werking te hebben. D.w.z. alle kuifvogels zijn enkelfactorig. Twee gekuifde vogels aan elkaar gepaard geven theoretisch 25% dubbelfactorige nakomelingen. Door de letale werking zijn deze echter niet levensvatbaar en komt dus 25% van de bevruchte eieren niet uit.

De uit Japan afkomstige frisé's vertonen behalve een eventuele kuif allemaal een tweetal vaste friseringsen of een combinatie hiervan.

De eerste frisering is een borstfrisering die bestaat uit een rozet of een soort korfje op de borst. De tweede frisering is een nekfrisering die eveneens bestaat uit een soort rozet of kapje in de nek. Deze basisfriseringsen kunnen net zoals we bij de kuif gewend zijn, wat meer of wat minder uitgebreid zijn. Breiden de friseringsen zich wat verder uit, dan gaat als eerste de rugbevedering en de borstbevedering meekrullen. In extremere gevallen worden ook de pennen min of meer aangetast en wordt dus ook het vliegvermogen minder.



Een zwartbruine vogel met een vrij goede borstrozet. Het is de bedoeling dat er op de borst een mooie ronde rozet wordt gevormd. Eigenlijk een soort kuif, maar dan op de borst. De mutatie die deze frisering veroorzaakt vererft autosomaal en dominant. Uiteraard zal er aan de fysieke eigenschappen moeten worden gewerkt. Wat betreft kleur, tekening, formaat en type worden dezelfde eisen gesteld als aan de normale kleurmeuwen, al zal er natuurlijk wel iets soepeler mee mogen worden omgegaan.



Een zwartbruin bonte Japanse meeuw met kuif en nekfrisering. Bonte Japanse meeuwen worden bij ons niet gevraagd, en dus zal deze gefriseerde weinig succes hebben op onze TT's, tenzij de eisen voor gefriseerden worden gewijzigd. Wat betreft frisering: De kuif lijkt wat rommelig, maar voor een Japanse meeuw is deze niet onaardig. Achter de kuif is een soort 'dubbele pit' zichtbaar, met daarachter de nekfrisering. Deze bestaat uit een opstaande verenkraag, welke een soort kopje vormt. Dit kopje is bij deze vogel vrij goed en regelmatig aanwezig. Ook de factor die de nekfrisering veroorzaakt vererft dominant en autosomaal, maar onafhankelijk van de borstfrisering. Wel hebben vogels met nekfrisering tot nu toe altijd een kuif. Deze beide friseringen worden dus veroorzaakt door of dezelfde factor, of door twee afzonderlijke factoren die dan gekoppeld zijn.



Een roodbruine Japanse meeuw met borstfrisering. Deze vogel toont geen rozet, maar een soort korfje. Deze manier van borstfrisering zien we ook regelmatig optreden. De mutatie die deze frisering veroorzaakt is geen aparte mutatie, maar een variatie van dezelfde mutatie die de borstrozet veroorzaakt. Als roodbruine voldoet deze vogel uiteraard niet aan de gestelde standaardisen.

Blijkbaar zijn de veranderingen die ten grondslag liggen aan de diverse friseringen, dezelfde als die wij in het verleden ook in West-Europa hebben gekend. De Japanners zijn er door gerichte kweek blijkbaar wel in geslaagd frisévarianties te cre-

ëren die het vliegvermogen hebben behouden. In deze vorm verdienen de frisés een kans op een plaats tussen de gevestigde kleurslagen van onze Japanse meeuw. Alleen het feit dat iemand niets ziet in een frisé, mag geen reden zijn een ander die het wel

ziet zitten, te verbieden deze vogels te kweken en te showen, zolang het welzijn van de vogels niet in het geding komt.

Zoals gezegd zijn de friseringen het gevolg van een of meer erfelijke veranderingen oftewel mutaties. Er is zeker sprake van twee mutaties, maar mogelijk is er ook een derde in het spel. Ten eerste hebben we de bekende kuiffactor; daarnaast zeker een tweede factor die de borstfrisering veroorzaakt. Evenals de kuiffactor vererft ook deze borstfrisingsfactor autosomaal en dominant. De verslagen van de kweekresultaten zijn tot nu toe nog te minimaal om verdere zekere conclusies te trekken. Het is in ieder geval zeker dat de borstfrisering onafhankelijk van andere friseringen vererft. Over de nekfrisering is nog niet alles duidelijk. Mogelijk is er een op zichzelf staande factor in het spel. Het lijkt er echter op dat deze frisering gekoppeld is aan de kuiffactor. Mijn idee is dat het zelfs een geselecteerde vorm van de kuif is. Ook bij onze kuifvogels is het eigenlijk altijd het geval dat er een zogenaamde 'dubbele' kuif aanwezig is. Achter de kuif bevindt zich een soort tweede pit. Ook bij andere vogelsoorten met een rozetvormige kuif komt een soort tweede pit voor. Door de vrij korte kopbevedering van de Japanse meeuw valt dit hier echter meer op. Wellicht hebben de Japanse kwekers deze 'dubbele'-kuifvariantie weten uit te buiten tot vogels met een nekfrisering. In ieder geval is het zo dat alle vogels met nekfrisering tot nu toe ook altijd in het bezit waren van een kuif. De nekfrisering en de kuif lijken dus onlosmakelijk met elkaar verbonden te zijn. Verdere kweek met



Een roodbruine Japanse meeuw met een kuif en een borstfrisering. Deze friseringen zijn afkomstig van twee onafhankelijke factoren, en dus betreft het hier een combinatie van twee factoren. Wat kuif betreft moeten we constateren dat deze vogel geen mooie pit vertoont in de kuif, maar meer een soort scheiding. Dus geen ideale rozetvormige kuif. De borstfrisering is meer een korfje dan een rozet, maar wel redelijk regelmatig. Let op het misvormde veertje op de schouder. Dit kan natuurlijk een 'gewoon' misvormd veertje zijn, wat bij alle vogels wel eens voor kan komen; maar het kan er ook op duiden dat de frisering bij deze vogel neigt naar uitlopen tot veervelden waar we deze niet willen zien. In ieder geval iets om bij de kweek van deze vogels nauwlettend in de gaten te houden.



Een roodbruine Japanse meeuw met een kuif, een nek- en een borstfrisering. Ook hier weer een combinatie van enerzijds de kuif / nekfrisering en anderzijds de borstfrisering. Bij deze combinatie kunnen de borst- en de nekfrisering fraai in elkaar overlopen, en zo een ring van opstaande veertjes vormen om de gehele kop. Dit lukt alleen als de borstfrisering een strak korfje is en geen rozet. Bij deze vogel is dat al redelijk te zien, al lopen de friseringen boven de vleugelbocht nog niet geheel vloeiend in elkaar over.

deze frisés zal moeten uitwijzen hoe een ander precies in elkaar steekt. Bij de genoemde vogels beperken de friseringen zich uitsluitend tot de kop, borst en nek. De overige bevedering is gewoon glad en de vogels behouden hun vliegvermogen volledig. Er is dus geen enkele reden om vogels met deze beperkte friseringen niet te kweken en niet op de tentoonstellingen te vragen. Evenals frisékánaries ondervinden de vogels in gevangenschap geen hinder van beperkte friseringen. In Japan zijn ook rassen gecreëerd waarbij de frisering zich uitbreidt tot het rugdek en de buikbevedering. Deze worden daar o.a. "King" genoemd. Bij deze vogels dreigen ook de pennen te gaan krullen, en daarmee komt het vliegvermogen van deze vogels in het gedrang.

Het is goed er eens over na te denken hoever je wilt gaan met het creëren van variëteiten, als daarbij de essentiële vermogens van de vogels worden aangetast. Vogels die niet kunnen vliegen als gevolg van een erfelijke afwijking, zijn volgens mij niet gewenst en dienen van verdere kweek te worden uitgesloten. Wellicht is het verstandig een ras waarbij dit soort ongewenste eigenschappen frequent voorkomt, niet te vragen.

De kweek van frisés op zich behoeft geen enkel probleem op te leveren. Omdat de verschillende friseringen dominant vererven, kan iedere willekeurige vogel worden ingezet voor de frisékweek. Wel is het goed te selecteren op eigenschappen die in de frisékweek gewenst zijn.

Voor een goede, volle frisering is een wat langere bevedering beter geschikt. Het is dan ook goed een partner te zoeken die over een wat langere bevedering beschikt.

De Japanse vogels waren nogal minimaal van formaat en type. Om vogels te krijgen die aan ons tentoonstellings ideaal voldoen, is het zaak vogels van een goed formaat en type te gebruiken.

Dit zijn momenteel eigenlijk de enige belangrijke eisen die je aan een partner voor een frisé moet stellen.

Gaat de ontwikkeling de kant op die we bij de frisékánaries kennen, dan is de kleur van de partner totaal onbelangrijk. Deze worden immers louter op model en frisering beoordeeld. Het lijkt echter bij onze Japanse meeuwen aannemelijker dat we behalve genoemde eisen ook de eisen van de diverse kleurslagen zullen gaan stellen. Dit gebeurt immers bij de kuifzebravink en de kuif-Japanse meeuw nu ook al.

Door de dominante vererving is het eenvoudig om de diverse friseringen in alle bekende kleurslagen in te kweken.

Ik hoop dat dit artikel ertoe bijdraagt dat de frisé Japanse meeuwen op z'n minst het voordeel van de twijfel krijgen. Een kritische opstelling ten opzichte van het vliegvermogen is een goede zaak. Een kwestie van smaak alleen mag niet de reden zijn dat een groep kwekers wordt belemmerd in het belevan van hun hobby.



Zwartbruin met borstfrisering. Deze gefriseerde Japanse meeuw was afgelopen bondsshow in Apeldoorn te bewonderen. De inzending van Fred Panjer in kooi 6363 werd gewaardeerd met 88 punten. De rozet zou nog wat regelmatig rond mogen. Wat betreft kleur beantwoordt deze vogel al heel wat beter aan de standaard dan de eerste vogels uit Japan, al zal er nog wel wat vaker een wereldkampioen aan te pas moeten komen om ook de kleur en tekening ideaal te krijgen!

Tekst en foto's: Pieter van den Hooven

## Een beetje wetenschap

# Mutaties bij Europese vogels en Europese cultuurvogels

Onder een mutatie bij een dier- of plantensoort bedoelen we een verandering die optreedt in de erfelijke eigenschappen (verandering in een gen). Een vogelsoort is in zijn gedrag en verschijningsvorm, net zoals onze in volière gekweekte cultuurvogels, niet stabiel.

Charles Darwin (1809 – 1882) stelde dit als eerste vast door o.a. onderzoek te doen naar vinken die in verschillende verschijningsvormen op de Galapagos- eilanden voorkomen. Zij ontwikkelden zich naar het voedsel dat zij konden vinden. Darwin ontdekte dat dertien vinken, de naar Darwin genoemde Darwin- vinken (*Geospina*), van één soort afstamden.

De verschillende groepen onderscheiden zich vooral door hun specifieke snavelvorm. Elke groep heeft zijn eigen karakteristieke snavelvorm die aangepast is aan de eetgewoonten.

Niet alleen specialisatie in voedsel is oorzaak van het ontstaan van verschillende ondersoorten. Ook geografische grenzen zoals gebergten, woestijnen of het ontstaan van zeeën door het stijgen van de zeespiegel na de laatste ijstijd, kunnen een reden zijn dat een soort zich tot ondersoorten heeft ontwikkeld. Voorbeelden hiervan zijn de keep en blauwe vink en verschillende ondersoorten van de havik, putter, goudvink en staartmees.

Een voorbeeld van twee soorten die overlapping in biotoop en voedsel hebben en toch beide een heel specifieke snavelvorm ontwikkelden, zijn de Europese kruisbek en de Europese sijs. Deze twee soorten foerageren in de maanden februari tot en met april voornamelijk in naaldhoutopstanden waar zij leven van de zaden van de lariks, fijnspar en grove den. In de loop van de tijd is bij de kruisbek door verandering in het genetische materiaal de gekruiste snavel ontstaan. Deze kan zowel links als rechts gekruist zijn en beide vormen kunnen in één nest voorkomen. Normaal zou deze gekruiste snavel geen

voordeel voor de soort opleveren en de exemplaren met deze genetische afwijking zouden dan ook door hun afwijking van de snavelvorm door natuurlijke selectie uitgeselecteerd worden. Maar door hun voorliefde voor eerder genoemde zaden bleek deze snavelvorm een voordeel op te leveren bij het bemachtigen van de zaden van naaldbomen. We zien dit o.a. optreden bij de albino en lutino. Tevens is de herkenning door soortgenoten veel minder. Dit alles zorgt ervoor dat een kleurafwijkende vogel zich niet of zeer moeizaam zal handhaven in de vrije natuur. De vogels zijn nu in staat de nog niet rijpe zaden uit de gesloten en half geopende kegels te halen. De vogels met deze nieuwe snavelvorm konden zich beter handhaven dan de "oervorm" en waren zo in staat deze te "verdringen". Bij de sijs is in tegenstelling tot de forse gekruiste snavel van de kruisbek een fijne wat afgeplatte snavel ontstaan. Met deze snavel is de sijs in staat de zaden van verschillende naaldboomsoorten uit de geopende kegels te halen. De meeste mutaties hebben in de natuur echter minder overlevingskans dan de "oervorm". Dit geldt vooral voor de door ons zo geliefde kleurmutaties. Dit zijn



Foto 1. Aganet Putter



Foto 2. Ivoor Sijs

in veel gevallen verliesmutaties, bijvoorbeeld het verlies van een gedeelte van het pigment. Door dit pigmentverlies ontstaan licht gekleurde vogels o.a. de bruine vogels die door hun opvallende kleurvorm eerder ten prooi vallen aan verschillende predatoren. Dit pigmentverlies maakt een veer tevens brosser. Deze is dan ook veel slijtagegevoeliger. Ook het zicht wordt bij deze licht gekleurde vogels veelal minder. Dit kan zelfs zover doorslaan dat vogels hun vermogen om te zien grotendeels verliezen. We zien dit o.a. optreden bij albino en lutino. Tevens is de herkenning door soortgenoten veel minder. Dit alles zorgt ervoor dat een kleurafwijkende vogel zich niet of zeer moeizaam zal handhaven in de vrije natuur. We zien dat bij in gevangenschap geboren vorm- of kleurafwijkende vogels deze mutatie door gerichte kweek vastgelegd kan worden.

Door de verruiming van de wetgeving met betrekking tot het houden van Europese vogels zijn in een korte periode veel nieuwe soorten ontstaan. De eerste vogels van een nieuwe kleur komen door hun hoge aanschafprijs vaak terecht bij de gespecialiseerde liefhebbers, die in staat zijn in een relatief korte periode veel van deze kleurafwijkende vogels te kweken, zodat de kleur vastgelegd kan worden en het voor meer liefhebbers mogelijk wordt deze vogels aan te schaffen.

Door de hoge aanschafprijs is het voor "broodkwekers" lucratief om nieuwe mutanten te kweken. Bij sommige kwekers slaat dit negatief door en komt de liefhebberij op de tweede plaats. Dit is mijns inziens een zeer slechte ontwikkeling, omdat het onze vogels zeker niet ten goede komt. Helaas spreek ik uit ervaring.

Nadat ik enkele jaren met succes wildkleurige vinken, groenlingen en sijen kweekte, ben ik in 1975 begonnen met de kweek van kleurafwijkende groenlingen. Ik ben begonnen met een split man voor bruin. Deze vogel had ik gekocht van de heer Wel in Bostel.

In het kweekseizoen van 1975 kweekte ik uit deze man twee forse gezonde bruine poppen. Deze vogels waren mooi warm bruin gekleurd. Eén van deze vogels heb ik op de bondsshow ingezonden, waar ik een zilveren medaille bij de jeugd won. Door dit behaalde resultaat heb ik in de winter van 1975/76 in België een split man voor agaat en één voor lutino (ino) gekocht. Een maand na aanschaf van deze vogels kwamen de problemen. Beide vogels kregen ontste-

kingen aan de ogen en luchtwegen en vielen sterk in conditie terug. Een van de vogels overleed na enkele weken en de andere heeft nog een half jaar geleefd, maar was nagenoeg blind. Ik heb toen advies over het bestrijden en voorkomen van deze ziekteverschijnselen gevraagd bij dr. Zwart, verbonden aan de diergeneeskundige faculteit te Utrecht. Hij adviseerde om Europese vogels in het broedseizoen te kuren met een halve gram ESB3, 30% en hiermee door te gaan tot de laatste jongen volledig uitgeruid waren. Dit advies heb ik opgevolgd en dit kuren droeg ertoe bij dat ik elk jaar met succes groenlingen kweekte en er relatief weinig jongen uitvielen. Dat de twee door mij aangekochte vogels bovengenoemde ziekteverschijnselen kregen, kwam hoogstwaarschijnlijk door het feit dat de kweker bij wie ik mijn vogels had gekocht, preventief kuurde met antibiotica.

Het gevolg hiervan was dat de vogels geen natuurlijke afweer opgebouwd hadden tegen verschillende bacteriestammen waarmee de vogels normaal in aanraking komen. Wanneer deze vogels besmet worden met een bacterie en wij een antibioticum gaan toedienen, is de kans groot dat de bacteriën in uw vogels resistent zijn door het veelvuldig gebruik van een bepaald antibioticum en moeten we de bacterie op kweek gaan zetten. Door middel van verschillende proeven moet blijken welk antibioticum toegepast moet worden om de bacteriegroei stil te leggen. Ook in de reguliere geneeskunde is men in het verleden heel onzorgvuldig met het gebruik van antibioticum omgesprongen. Dit heeft tot gevolg dat sommige bacteriën nog maar met één vorm van antibioticum te bestrijden zijn. Wees dus voorzichtig met het gebruik van antibioticum en pas het middel alleen toe als u een bacteriële besmetting onder uw vogels hebt en pas het niet preventief toe.

We zien ook dat kwekers allerlei kunstgrepen uithalen om jongen op stok te krijgen. Onder de goudvinkennesten worden zelfs nestverwarmingselementen geplaatst. Sommige goudvinkpoppen gaan 's nachts niet meer op de jongen zitten, als de jongen enkele dagen oud zijn.

Ook zien we dat kwekers kunstmatig eieren gaan opvangen van poppen die hun eieren niet in het nest leggen. De kans is groot dat dit gedrag erfelijk is bepaald en door ons toedoen in een stam wordt gekweekt. Ik ben dan ook van mening dat deze ingrepen alleen te rechtvaardigen zijn om een nieuwe mutatie vast te leggen, maar zeker niet uit winstbejag, zodat we niet over een aantal jaren een speciaalclub van natuurbroed Europese vogels hoeven op te richten. Mutatiekweek is er een die een extra dimensie geeft aan onze hobby, maar laat dit niet ten koste van alles gaan en pas strenge selectie toe bij uw kweekkoppels, zodat u in de toekomst ook zonder problemen gezonde vogels kweekt.



Foto 3. Phaeo Sij



Foto 4. Satinet Putter

TEKST: PAUL OUDE ESPERINK  
FOTO'S: PIET ONDERDELINDEN EN  
JAN DE NIJS  
BRON: EUROPESE CULTUUR-  
VOGELS (SEC)

# DE IDEALIST - SEPTEMBER

## Op de fiets

De zomer van 2003 heeft zowat alle records gebroken wat het weer betreft. De september-maand doet er ook nog een schepje bovenop. Dineren tegen de avond doen wij nu al maanden buiten op ons plaatsje tussen onze vogels. Voor het avondeten geven wij ze nog even schoon drink- en badwater en zo kunnen we genieten van de vele plonspartijen in de waterbakken. Toch zijn we nog lang niet uitgekeken op vogels. Morgen hebben we namelijk onze landelijke fietstdag van vogelvrienden. We fietsen dan elk jaar door een bepaalde streek. Doorgaans in het westen van het land. Dit jaar is er een route van 35 km uitgezet in en rond de glazen stad van het Westland. Gefietst wordt er grotendeels over fietspaden en verkeersluwe wegen, parken en natuurterreinen. Met een 50-tal dames en heren vogel/fietsliefhebbers gaan we op pad. We bezoeken daarbij zo'n 5 parkietenkwekers onderweg. Elke kweker geeft dan tekst en uitleg over de manier waarop hij de hobby beleeft, en beantwoordt vele vragen. Dit keer zijn er

palmkwekerijen bij en bij één kweker thuis zijn zelfs kois gehuisvest. In de middag bezoeken wij de stormvloedkering van de Nieuwe Waterweg. Tegen de avond komen we weer aan bij de kweker waar we begonnen zijn. Een aangename Chinese rijsttafel vulde vervolgens onze magen. Aan de tafels passeert de hele gezellige vogelende dag opnieuw. Ook wij kijken uit naar het volgend jaar, naar diegene die dan een fietstocht wil organiseren..

## Dodelijke nagels

Op de zondag na de landelijke vogelfietsdag fietsen we nog een straatje om en in het bos pluk ik nog wat perzikkruid voor de vogels. Om 18.00 uur thuis liep ik meteen door naar het plaatsje om het perzikkruid uit te delen. Naast de 10 kweekkooien heb ik achter ons huis nog een grote vliegkooi boven het water gemaakt. Veelal zitten hier de al uitgevangen jonge eleganten in. Toen ik via de houten vlonder bij deze kooi kwam, trof ik iets aan waardoor ik met stomheid werd geslagen. Alle eleganten hingen her en

der verspreid aan het gaas. Ik probeerde wat op ze in te praten, maar er was totaal geen beweging in te krijgen. Ze bewogen zich niet en het was muisstil. Alle vogels zaten totaal in de stress, wat ik in al die jaren nog nooit op deze manier heb meegeemaakt. Pas na 10 minuten tegen ze aanpraten ging er een van de 40 een klein beetje bewegen. Een klein aantal zal nooit meer bewegen. Zij lagen dood op de bodem van de kooi. "Wat is hier in vredesnaam gebeurd?" schiet dan als eerste bij je te binnen. Al gauw kreeg ik een vermoeden. Is hier misschien een torenvalk bezig geweest? Het antwoord kwam een dag later vanzelf aangevlogen. Een sperwer had zich uitgeleefd op de jonge vogels. Met zijn lange nagels kon hij de vogels door het gaas zo verwonden, hij had er zelfs een met een stuk vleugel en poot doorgetrokken en half afgekauwd. Ze waren ten dode opgeschreven. De dag erna heb ik de volière meteen van een dubbele laag gaas voorzien, zodat hij de vogels met zijn lange nagels nooit meer kan doden. Pas na drie dagen kwam er weer een





beetje leven terug in de volière. Als ik het beeld voor mijn geest nog eens terughaal, hoe het er drie dagen daarvoor uitzag, dan denk ik nu: gelukkig, er kwam toch weer muziek in de kooi.

#### De wedstrijd

Vogels houden en kweken is voor mij een passie geworden. Zo lang het een lust is en geen last, hoop ik het zo lang mogelijk te blijven doen. De kweek dit jaar met de elegantparkieten is redelijk goed verlopen. De ruiperioden komen er aan. De laatste 2 maanden hebben ze hun schoonheid verloren. Ze zijn dan ook wat stiller geworden en besteden veel aandacht aan het ordenen van hun verenpakje. In deze tijd begint er bij mij altijd iets te kriebelen. Het tweede deel van het jaar staat de wedstrijd centraal. Als ik groenvoer verzamel, zoek ik juist naar die zaden, die de veerleuren van de vogels een optimale kleur en glans geven. Tegenover mijn kweekkooien staan vanaf begin september acht tentoonstellingskooien op een van aluminium gemaakte stelling. Hierin kooi ik de mannen op, die ik van het vorige kweekjaar overgehouden heb. Gedurende 3 tot 4 weken kunnen ze aan hun wedstrijd-kooien wennen. Door ze dagelijks even te observeren zie je ze elke dag mooier worden. Ze gaan de juiste houding al aannemen, om zo hoog in de punten te komen. Ik speel alleen met mannen. Popjes worden wel

gevraagd in de wedstrijd, maar zullen nooit de punten krijgen die ze wel verdienen. Af en toe stuur ik wel eens een briljant popje in, om nog eens te testen. Maar helaas, ze zullen de 90 punten zelden halen. Ze lijken te veel op middelmatige mannetjes en daar valt altijd wel iets op aan te merken, wat punten kost. Anders is het bijv. bij de turquosine popjes. Zij verschillen veel meer van de mannetjes. Een goede turquosine pop haalt gemakkelijker 91 punten binnen. Zo zit dus de vork in de steel als het de popjes van de eleganten betreft. Als kweker heb ik de popjes wel hoog in het vaandel. Ze staan veelal aan de basis van goede kweekkoppels.

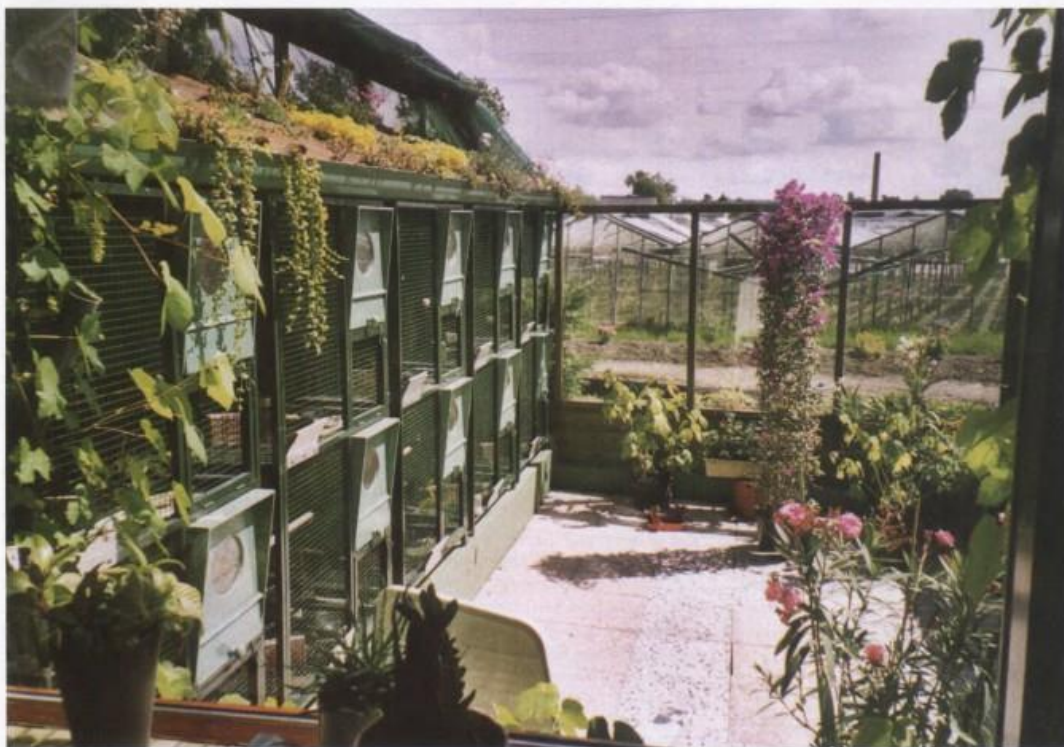
Tip voor de foto. De nu overjarige mannen worden begin september in deze kooien geplaatst. Ze staan vlak langs het looppad en kunnen zo aan ons wennen als we regelmatig langs de kooien lopen. Hun dagelijkse portie voer werp ik met kracht in de kooi, ook dit behoort bij de training. Groenvoer plaats ik tussen de tralies en elke week laat ik ze een keer overhippen naar een andere kooi. Drie weken zitten de vogels in deze kooien. Als je dan op je gemak ervoor gaat zitten en met het bekende stokje eens door de kooien zwaait, gaan ze vanzelf recht op de stok staan en laten ze een stukje passie zien. De mannen die dat laten zien gaan naar de wedstrijd. Een aantal zal dit nooit gaan doen en verdwijnen dan in het handelcircuit.



Ik wil u dit jaar maandelijks het een en ander over mijn vogels vertellen. Dit via dit papier opgetekend in het jaar 2003. Als vogelliefhebber heb ik al zo'n 46 jaar vogels. Door hen heb ik veel geleerd en leer nog steeds. Van nare ervaringen ben ik niet verschoond gebleven. Toch blijft het mijn passie: de elegantparkiet.

Jan Chris van Dam.

Tot de volgende maand.



# Dubbeloogvijgpapegaaitje

## *Cyclopsitta Diophthalma-dyophthalma*



Foto: Apeldoorn 2004

Deze zeer fraaie vogels danken hun naam dubbeloog aan de kleuren om het oog, dat de indruk wekt dat er twee ogen achter elkaar staan.

### Verspreidingsgebied

West-Nieuw-Guinea van de vogelkop-Halbinsel oostwaarts tot de Astrolabebocht in het noorden, Salawat, Batanta, Waigeo, Misool en Koffiao.

### Beschrijving

Man: voornamelijk groen, borst en buikpartij geellichtgroen. Voorhoofd, wangen en oorstreek rood. Achter het rood op de kop zit een geel bandje. Voor en boven het oog is het hemelsblauw. Onder de rode wangen zit een kobaltblauw streepje. De vleugelbocht is kobaltblauw.

Pop: nagenoeg hetzelfde gekleurd als de man met uitzondering van de wangen die namelijk crème zijn. Jonge vogels zijn hetzelfde gekleurd als de pop.

### Voedsel

Vijgpapegaai. De naam zegt het al: vijgen daar zijn ze dus stapelgek op. Maar nu komt het: ze eten hier alleen de pitten van, het vruchtvlees eten ze beslist niet. Naar mijn mening is het dus gewoon een zaadeter. Bij mij krijgen ze daarom gewoon een grof parkietenmengsel waarvan ze gretig gebruik maken. Ook zijn ze stapelgek op trosgierst, dat ik ze eenmaal per week verstrek. Maar dit is het niet alleen. 's Morgens krijgen ze Avis lorinectar en 's middags een fruitmix van vijgen, appel, kiwi, courgette, sinaasappel, paprika, banaan en wortel. Dit wordt gemengd met geweekt duivenvoer, eivoer, universeel met daaroverheen gestrooid nog Avis fruitmix. Dit voer wordt elke dag vers verstrekt. Grit vermengd met kiezel is altijd ter beschikking. En uiteraard water niet vergeten.

### Broedresultaat

Voordat je kunt kweken, moet je natuurlijk vogels hebben. In het najaar van 2001 kocht ik twee koppels bij een importeur. De voeding is dan vaak een probleem, maar ik had ook al twee koppels Edwards vijgpapegaaien zitten, dus ik wist wel wat ik moest doen. Al vrij snel ging één koppel aan de gang in maart 2002. Eerste legsel 2 eieren. (Ze leggen namelijk altijd maar twee eieren.) Na tien dagen broeden gekeken en de eieren bleken onbevruucht te zijn. April weer twee eieren en na tien dagen bleken deze bevrucht te zijn. Weer twee dagen later zat de pop op stok. Ik kijk in het blok en wat denk je? Geen spetter meer te vinden. Waarschijnlijk alles opgegeten. In mei weer twee eieren, maar ook deze zijn waarschijnlijk opgegeten. De vogels wisten niet van ophouden en op 19 juni wederom twee eieren. Kijken moest ik maar niet meer totdat ik na 21 dagen broeden ging luisteren. En ja



hoor, 11 juli hoor ik gepiep. Nog maar tien dagen gewacht voordat ik weer ging kijken en jawel, er ligt één jong. Ringen met een 5 mm ring ging niet meer, dus maar geringd met 5.4 mm. Dit jong heb ik wel weggehaald om het met de hand verder groot te brengen. Ik heb dit gedaan omdat ik er van overtuigd was dat dit jong ook wel weer opgegeten zou worden. Dat risico wilde ik niet nemen. Op 8 juli had de pop al weer het eerste ei. Ik wist intussen wat ik niet moest doen: kijken. 8 augustus wederom gepiep en na 10 dagen maar weer eens gekeken en ja hoor, er lagen 2 jongen. Ik heb ze geringd en laten liggen. Ik toch maar weer een keer proberen, maar dit was niet zo'n goede gedachte, want 2 dagen later zat ze weer op stok en was er wederom niets meer te vinden. Het blok heb ik toen maar weggehaald, ik vond het zo even genoeg. Na vier maanden, dit was begin december, het blok weer opgehangen en op 18 december had ze alweer het eerste ei. 21 dagen gewacht en op 8 januari weer gepiep. Nu gewacht tot ongeveer 20 januari. En opnieuw 2 jongen. Eén geringd met een 5 mm ring, de ander met 5.4 mm, want die was al weer te groot. Deze jongen heb ik wel laten liggen, ik dacht het zal toch wel een keer lukken. Het ging ook goed, maar na 4 weken was er één verdwenen en nog een week later was ook de ander verdwenen. Ze zaten al aardig in de veren, maar ik heb geen veer meer teruggevonden. Februari weer 2 eieren, 22 maart weer gepiep, na 10 dagen gekeken en weer 2 jongen. Nu dus maar weer weggehaald en geringd, en met de hand groot brengen. Al met al heb ik toch 3 dubbeloogvijgpapegaaitjes op stok gekregen. Het heeft wel wat voeten in de aarde gehad, maar ik heb ze toch. De pop van dit koppel lag helaas op 20 juli 2002 dood. Zoals u weet, had ik twee koppels gekocht, maar het andere koppel heeft maar een paar maanden geleefd. De jongen zijn pas op een leeftijd van 15 tot 18 maanden op kleur en niet zoals in de boeken staat vermeld binnen het jaar. Graag zou ik in contact willen komen met mensen die ook met de dubbeloogvijgpapegaaitjes kweken om eventueel jongen te ruilen.

Met vriendelijke groeten,

Tekst: Henk Haasnoot  
Foto's: Piet Onderdelinden/Jan de Nijs

# Geofagie

De meeste lezers van dit artikel hebben vast wel eens een van die fantastische foto's onder ogen gehad met daarop een groot aantal kleurrijke papegaaien die zich aan een kleiwand tegoed doen. Enkele gelukkigen hebben het zelfs met eigen ogen kunnen aanschouwen. Het fenomeen geofagie ofwel het consumeren van aarde komt met uitzondering van Antarctica op alle continenten voor en is bij zeer veel diersoorten waargenomen. Gelukkig vindt er ook steeds meer onderzoek plaats naar geofagie bij papegaaiachtigen. Toch bestaan er omtrent dit onderwerp nog veel vragen en ik zal met dit artikel trachten enige duidelijkheid te verschaffen. Op een aantal punten zal meer onderzoek nodig zijn om theoretische stellingen wetenschappelijk te kunnen onderbouwen.

"Wilt u misschien een lekker hapje grond eten?" Puur menselijk gezien zal men zich in de regel wel een keer of wat bedenken alvorens over te gaan tot een enthousiast "Ja, lekker!" Wanneer men deze vraag echter stelt aan bijvoorbeeld Zambiaanse zwangere vrouwen, dan blijkt dat 90% van deze dames het erg lekker vindt van termietenheuvels te snoepen. In Zuid-Amerika eten enkele Indianenstammen wilde, bittere en giftige aardappelen in combinatie met één specifieke soort klei. De klei zorgt ervoor dat zij geen buikpijn krijgen van de aardappelen. Bij veel soorten primaten en hoefdieren is bekend dat zij speciale soorten klei eten, vaak gerelateerd aan een bepaald jaargetijde. Ook bij papegaaiachtigen is bekend dat zij op specifieke plekken grond of klei opnemen. Ik noem u de ara's en de amazones die in soms spectaculaire aantallen de clay licks bezoeken en de vele kleinere soorten waaronder pionus, aratinga's, pyrrhura's, brotogeris en forpus, die met regelmaat de licks in hun woongebieden bezoeken. Ik zag ooit in Afrika geschoten filmmateriaal waarop grijze roodstaartpapegaaien zich in enorme vluchten stortten op een pas drooggevalen meertje, waarbij close-upbeelden de roodstaarten met snavels vol klei toonden. Dergelijke situaties zijn ook bekend bij de roséaketoos in Australië.

## Waarnemingsrapporten over geofagie melden een paar opmerkelijke punten

- # Terwijl bij sommige clay licks het hele jaar door veel papegaaien in de buurt zijn, worden de licks uitsluitend in het droge seizoen bezocht. De oorzaak van de behoefte aan klei heeft dus ook een seizoensgerelateerde basis.
- # De licks worden over het algemeen openlijk en bepaald niet omzichtig benaderd. De vogels verzamelen zich hoog in



bomen in de buurt van een lick tot soms enkele honderden exemplaren, waarna ogenschijnlijk op een afgesproken signaal de lick wordt 'overvallen' door de hele club. De vogels vliegen daarbij rechtstreeks op de open en onbegroeide kleiwanden, waar geen enkele dekking is!

- # Haaks op bovenstaande overmoed staat de uiterste voorzichtigheid die de vogels betrachten bij de barreiros. Dit zijn door jarenlang gebruik diep uitgeholde nissen. Eventuele predatoren zouden de nissen als een soort vangkooi kunnen benutten. Bovendien kunnen rangordeproblemen ontstaan wanneer dieren lager in rang niet (snel genoeg) kunnen uitwijken.
- # Gedurende de periode dat de licks intensief worden bezocht, lijkt er een bepaalde structuur te bestaan ten aanzien van welke soort op welk moment van de dag de lick bezocht. Daar kan men groten-deels de klok op gelijk stellen.
- # De clay licks worden niet of nauwelijks bezocht tijdens hevige regenval. Dit zou mogelijk te maken hebben met het geluid van vallende regendruppels op de vegetatie, wat eventuele predatoren in de gelegenheid kan stellen hun prooi beter te benaderen. Zelf twijfel ik aan deze theorie, omdat papegaaien tijdens hun clay-licksessies zelf nogal oorverdovend te werk gaan. Daar komt bij dat met zoveel oplettende oogjes een potentiële predator weinig kans maakt om in de buurt te komen.

Waarom geofagie voorkomt, is vooralsnog een veelbesproken onderwerp, waarbij de

geleerden het voorlopig nog niet met elkaar eens zijn. Vooropgesteld dat er nog veel onderzoek op dit terrein te doen is, is het hoogst onwaarschijnlijk dat voor zoveel verschillende diersoorten dezelfde ecologische verklaring voor geofagie geldt.

Met ander woorden: het is zeker mogelijk dat de ene diersoort andere drijfveren heeft om grond te eten dan de andere diersoort. Wanneer men zich wat meer verdiept in de beschikbare materie, blijkt dat het overgrote percentage diersoorten, waarbij geofagie is waargenomen, herbivoren is. Ook bij omnivoren komt geofagie voor, maar bij carnivoren niet of nauwelijks. Een en ander duidt dus samen met het seizoensgerelateerde karakter op een mogelijke link met planten. Wanneer we het hele verhaal gaan toespitsen op onze kromsnavels blijkt slechts een aannemelijke verklaring over te blijven voor het feit dat papegaaien grond opnemen.

De wetenschappelijk meest besproken algemene verklaringen voor geofagie zijn:

1. Het stillen van de honger tijdens schaarste.
2. Het voorzien in de behoefte van maagkiesel/grit om voedsel te vermalen.
3. Het dienen als stopmiddel ter voorkoming van diarree.
4. Het voorzien in de behoefte van mineralen als supplement op de voeding.
5. Het opnemen en neutraliseren van overtollige maagzuren e.d.
6. Het neutraliseren van giftige stoffen.

1. Vooral aan het einde van lange perioden van droogte staan bijvoorbeeld Afrikaanse hoefdieren er in afwachting van het komende regenseizoen ogenschijnlijk lusteloos bij. Ze knabbelen op wat droge vegetatie en eten op bepaalde plekken van de grond. Of de ware reden van dit laatste daadwerkelijk het stillen van honger is, beschouw ik op zijn minst als twijfelachtig. Het is m.i. aannemelijker dat tijdens schaarste de voedselopname minder specialistisch wordt en er dus ander voedsel wordt opgenomen dan normaal het geval is. Voor wat betreft het stillen van honger tijdens schaarste bij papegaaien kan deze stelling al snel worden weggestreept. Talloze waarnemingen





van papegaaien die rechtstreeks van foeraerplekken naar de clay-lickverzamelplekken vliegen (en daarna ook weer terug) ontkrachten deze stelling.

2. Uit onderzoek naar het gedrag van papegaaien tijdens hun bezoek aan een clay lick blijkt dat de vogels eten uit zeer specifieke grondlagen. Soms slechts 10 à 15 cm dik. Zij raken de lagen erboven en eronder beslist niet aan. Wanneer deze specifieke grondmonsters worden geanalyseerd, blijkt de samenstelling dusdanig fijn van structuur dat gebruik als grit niet, dan wel zeer weinig doeltreffend zal zijn. De opname van grit zal desgewenst dus elders moeten plaatsvinden.
3. Deze verklaring komt voort uit onderzoek bij primaten. Sommige bacteriën of parasieten geven giftige stoffen af die diarree veroorzaken. Het eten van mineraalrijke klei absorbeert of isoleert de bacteriële en parasitaire gifstoffen. Onderzoekers zagen o.a. wilde chimpansees op dergelijke wijze hun diarree met succes bestrijden. Bij observaties van wilde papegaaien tijdens hun clay-lickbezoeken heeft men tot op heden geen enkel teken van diarree kunnen vaststellen.
4. Een van de meest besproken verklaringen voor geofagie is de mineraalbehoefte als supplement op de voeding. Er bestaan diverse overtuigende bewijzen dat dit in sommige gevallen (o.a. bij hoefdieren en ook bij de mens) de juiste verklaring is. Wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat dieren in verschillende mineralen gedrenkte grondmonsters kunnen herkennen en naar behoefte ook daadwerkelijk kiezen. Terug naar de wilde papegaaien. Het mineraalgehalte van de specifieke grondlaagmonsters ligt lager dan het mineraalgehalte in het fruit waarop de dieren foerageren!!! Het natriumgehalte in de grondmonsters was zelfs lager dan dat van leidingwater.

De mineraalgehalten in de specifieke grondlaagmonsters was niet hoger dan die in de andere grondlagen. Het is daarmee bijzonder onwaarschijnlijk dat het de papegaaien te doen is om mineraalsupplementen tot zich te nemen. Onderzoek zal moeten uitwijzen of papegaaien daarvoor wellicht andere specifieke plaatsen in hun habitat bezoeken.

5. Het opnemen en neutraliseren van maagzuren e.d. is wellicht van toepassing op de vele soorten planteneterende hoefdieren. Zo voorkomen zij dat overmatig maagzuur de voor spijsvertering nuttige bacteriën doodt. Voor papegaaien gaat dit niet op, omdat zij geen bacteriën voor de spijsvertering nodig hebben. Het opnemend (buffer) vermogen van de specifieke grondlaagmonsters bleek overigens nihil.
6. Het neutraliseren van giftige stoffen die met het opnemen van voedsel in het lichaam zijn terechtgekomen. Om het verhaal op dit punt te verduidelijken zal ik een omweg naar de plantenwereld moeten maken. Planten produceren over het algemeen zaden om zich vermenigvuldigen. De meeste planten maken voor de verspreiding van hun zaden gebruik van dieren. Veel soorten zaden zijn om deze reden verpakt in smakelijke vruchten. De dieren eten de vruchten en zorgen dat de zaden elders terechtkomen. Het is voor de plant van belang dat de zaden op het juiste moment, wanneer ze zijn volgroeid en is staat zijn om onder de juiste omstandigheden succesvol te ontkiemen, de moederplant verlaten. Om te voorkomen dat de zaden voortijdig worden 'geogst', verdekt de plant zijn zaden door een slechte (vaak bittere) smaak te geven aan de onrijpe vrucht of de zaden zelf, dan wel door deze gewoonweg van gifstoffen te voorzien. In de keiharde strijd om het bestaan heeft de soort met het grootste aanpassingsvermogen de meeste overlevingskansen. Met andere woorden: de diersoort die erin slaagt de onrijpe vruchten en zaden te eten, verslaat daarmee andere diersoorten die moeten wachten tot het fruit rijp is. Tevens wordt hier ook de plant verslagen, omdat de onrijpe zaden die niet verteerd worden, ook niet gaan ontkiemen. Papegaaien zijn er ergens in de evolutie erin geslaagd zich te kunnen specialiseren in het eten van onrijpe vruchten en zaden, ondanks de vaak hoge, voor de mens soms zelfs dodelijke, concentraties gifstoffen!!!

Papegaaien eten vruchten die door andere dieren (primaten en ook mensen) niet worden gegeten. Dat zij niet te gronde gaan aan de gifstoffen, blijkt uit onderzoek van de specifieke grondlaagmonsters. Deze bevatten actieve stoffen die zich bijzonder goed binden aan plantaardig gifstoffen, met

name aan alkalische stoffen. Deze zelfde stoffen overigens die ook de onder 3 genoemde bacteriële en parasitaire toxinen binden. Ik zal u niet vermoeien met scheikundige formules, maar het is aardig om te vermelden dat vergeleken met de grondmonsters van de overige lagen van clay licks, de specifieke grondlaagmonsters ongeveer 50% meer van deze bindende stoffen bevatten. Uitsluitend hiermee onderscheidt de specifieke door papegaaien gezochte grondlaag zich samen met een wat hardere structuur van alle andere grondlagen.

Op welke wijze de eerste papegaaien in staat zijn geweest de juiste antistoffen op dergelijke zeer specifieke plaatsen te vinden, blijft vooralsnog een interessant vraagstuk. Er ligt op enig moment in de evolutie mogelijk een proefondervindelijke basis aan ten grondslag, iets in de trant van degene die op een bepaalde plek van de grond eet, krijgt geen buikpijn of sterft niet aan de eerder opgenomen gifstoffen. In de loop der eeuwen is geofagie in genen opgeslagen en uit het zich als een instinctmatige gedragswijze. Een andere mogelijkheid is dat de juiste stoffen in de hardste lagen voorkomen en dat de vogels slechts de hardste lagen hoeven te bewerken en vervolgens hiervan naar behoefte kunnen opnemen. De huidige generaties papegaaien zullen mogelijk door aanschouwelijk onderwijs van de ouderdieren of de sociale groepsstructuur kennismaken met de gang van zaken rondom wat wij noemen geofagie.

- Clay lick = specifieke plek in leefgebied waar grond opgenomen wordt.
- Ecologie = de wetenschap van de interactie van alle organismen met hun omgeving.
- Herbivoor = leeft van plantaardig voedsel.
- Omnivoor = leeft van plantaardig en dierlijk voedsel.
- Carnivoor = leeft van dierlijk voedsel.

#### Geraadpleegde literatuur:

- Parrots of the world. Forshaw
- Papegaaien hun leven in vlijheid. Andri
- Feeding strategy. Owen
- A guide to the Parrots of the world. Juniper/Parr
- Biochemical functions of geophagy in parrots. Glardi
- Eat dirt. Diamond
- Why do parrots eat dirt? Brightsmith

Tekst: Hans Wagenaar  
Foto's: Piet Onderdelinden/Jan de Nijls



# OVER KANARIES GESPROKEN

## Veranderingen bij kleurkanaries II

In de voorbije maand hebben we de zwartserie en de bruinserie toegelicht. Wees gerust liefhebbers, de grootste donderbui is overgevaaid, want de volgende kleurslagen ondergaan minder belangrijke aanpassingen. Zoals aangekondigd nemen we dit keer de agaats- en de isabelserie onder de loep. Ook dit artikel is tot stand gekomen in overleg met de TC van de ANBvV en het bestuur KMV Kleur en Postuur van de NBvV.

### Agaatserie

Het bestreppingspatroon van de agaats moet duidelijk verschillen t.o.v. de vogels uit de zwart- en bruinseries.

Het grote verschil is hier dat de bestreping **duidelijk onderbroken** moet zijn en dat deze **smaller** is (50%) ten opzichte van de zwarte en/of bruine kanarie. De bestreping moet dus niet meer zo fijn mogelijk zijn

zoals beschreven in de bestaande standaardreizen. Tevens moet er een duidelijke flankbestreping aan beide zijden aanwezig zijn. Bij schimmelvogels mag de bestreping iets breder overkomen.

Het melaninebezit begint aan de bovensnavel. De eerste reductiefactor maakt dat het (bruine) phaeomelanine en het zwarte eumelanine gereduceerd worden. Hierdoor zien wij een zwart bestreppingspatroon en bovendien ontstaan de typische symmetrische baardtekening en oogstrepen. De aanwezigheid van deze baardtekening is een must. De buitenrand van de grote pennen is licht omzoomd.

De hoorndelen moeten waarneembaar gemelaniseerd en eenkleurig zijn!

Zichtbare aanwezigheid van phaeomelanine is niet toegestaan. Het aanwezige phaeome-

lanine zorgt er tezamen met het aanwezige eumelanine (dit laatste zit bijvoorbeeld in de donsbevedering) voor, dat de grondkleur - ofwel de uiting van de lipochroomkleur - donkerder wordt. De grondkleur dient echter niet zo donker te zijn als bij de zwartserie. Deze grondkleur moet overal gelijkmatig aanwezig (egaal) zijn en bijvoorbeeld ook doorlopen tussen de poten. Aanwezigheid van de optische factor (ook wel citroenfactor genoemd) komt de helderheid van de kleuruiting ten goede; een teveel aan optische factor maakt het geheel echter te hard. De ivoorfactor (structuurkleur) werkt enigszins contrastremmend op de vogel. Bij vogels met de dominante witfactor moet een minimale gele aanslag in de onderste vleugelpennen zichtbaar zijn. Bijgevoegde foto's met de daarbij geplaatste opmerking geven enige verduidelijking op het bovenstaande.

In het artikel van de verandering bij kleurkanaries zijn abusievelijk de onderschriften bij foto 6, 7 en 8 verwisseld. Hierbij plaatsen wij de foto's opnieuw nu met het juiste onderschrift.

### De redactie



Foto 1. Zwart geel intensief (oud) Vrij goede vogel volgens de oude standaard, deze vogel heeft duidelijk te weinig flanktekening.



Foto 2. Zwart geel intensief (nieuw) Rugbestreping benadert vrij goed het nieuwe type. De flankbestreping moet nog duidelijker. In de rug is te zien dat deze vogel ook wat intensiever moet zijn.



Foto 3. Zwart wit dominant (oud) Bezit duidelijk te weinig flankbestreping, melanine in pennen moet dieper zwart zijn.



Foto 4. Zwart wit dominant of recessief (nieuw) Goed zwarte pennen. De rugbestreping is vrij goed van breedte, moet echter wel beter in rechte lijnen liggen.

### FOTO AAD VAN NIEL



Foto 5. Zwart geel schimmel (nieuw) Detailopname van de rug: deze bestreping wordt gevraagd voor de schimmelvogels in de maximaal melanine series.



Foto 6. Bruin geel intensief (nieuw) Goede donkerbruine pennen. De bestreping in de rug en in de flanken moet nog langer en breder. Deze vogel is duidelijk niet intensief genoeg.

### ANDERE FOTO'S: JOHAN VAN DER MAELEN



Foto 7. Bruin rood mozaïek (nieuw) Goede rugbestreping, flankbestreping kan nog beter.



Foto 8. Bruin geel intensief (oud) Vrij goede vogels naar de oude standaard zelfs met goede flanktekening. Let wel, de vorm van deze vogel is niet correct: gekruiste vleugels en afhangelende staart.



Agaat geel intensief. Rugbestreping benadert vrij goed het nieuwe type. Laat nog iets phaeomelanine zien in het rugdek. De flankbestreping moet nog duidelijker.



Isabel wit recessief. De flankbestreping moet nog duidelijker aanwezig zijn. Het phaeomelanine in het rugdek moet minder duidelijk waarneembaar zijn, zodat er meer contrast ontstaat tussen de bestreping en de tussenliggende grondkleur.



Agaat geel mozaïek type 2. De flankbestreping moet nog duidelijker. Het gele lipochroom in de mozaïektekening moet wat dieper van kleur zijn, zodat er meer contrast ontstaat.



Agaat rood intensief. Rugbestreping is te fijn, zeker in combinatie met de flankbestreping die vrijwel afwezig is. Dit is een ernstige fout.



Isabel wit recessief. De flankbestreping moet duidelijker en regelmatig zijn. Laat in vergelijking met de andere foto meer contrast zien tussen de rugbestreping en de tussenliggende grondkleur. Het melaninebezet aan de kop lijkt wat minimaal.

### Isabelserie

Alle isabelkanaries zijn net als de agaten in het bezit van de eerste reductiefactor die verantwoordelijk is voor de vermindering van het bruine phaeomelanine en ook van het eumelaninebezet.

Het bestrepingpatroon is ook hier duidelijk verschillend t.o.v. de bruinreeks. Het is vergelijkbaar met de agaatreeks en dus onderbroken en smal, maar niet zo fijn zoals de isabellen nu vaak geshowd worden. De bestreping moet beginnen op de kop en via de rug in de lengterichting doorlopen in de richting van de staart. Verder moet aan beide zijden duidelijke flankbestreping aanwezig zijn. Het eumelanine is bruinbeige, het melaninebezet begint aan de snavelbasis. De vleugel- en staartpennen zijn eveneens bruinbeige en deze pennen hebben een minimale lichte omzoming.

De poten moeten vleeskleurig zijn, de snavel en nagels hoornkleurig.

Zichtbare aanwezigheid van phaeomelanine is niet toegestaan, met name bij de intensieve vogels. Een minimaal aanwezig bruin phaeomelanine is tolerabel bij de schimmelvogels en bij vogels met wit lipochroom.

Deze phaeomelanine uit zich dan in een licht beige tint in de grondkleur. Vogels zonder zichtbaar bruin phaeomelanine genieten echter de voorkeur. De grondkleur is overal even diep en egaal aanwezig, ook de flanken mogen géén opbleking van grondkleur vertonen, wat bij veel vogels voorkomt. Een kleine mate van aanwezigheid van de optische factor zorgt er ook bij de isabellen voor dat de kleuruiting helderder wordt; een te veel hiervan maakt echter het totaalbeeld te hard. Bij vogels met de dominante witfactor moet een (minimale) gele aanslag in de onderste vleugelpennen zichtbaar zijn. De intensieve vogels laten geen enkel spoor van schimmel zien, bij de schimmelvogels dient een fijne en egaal verdeelde schimmel aanwezig te zijn.

Een wijziging die geldt voor alle melaninekleuren, is dat bij de schimmelvogels het geelbezet niet meer zo zacht van kleur hoeft te zijn als in de standaardseisen tot nu toe is beschreven. Schimmelvogels mogen voortaan diep geel zijn, als ze maar een goede schimmelverdeling laten zien. Dit betekent dat vogels van het "mantype" in deze kleur-

slagen straks eerder aan bod komen dan in het verleden.

De mozaïeken in de agaat- en de isabelserie zullen weinig hoeven te veranderen. Deze voldoen meestal al langer aan de beschreven melanineëisen. Het mozaïekpatroon op zichzelf wordt in de nieuwe standaardseisen niet gewijzigd. Ook uit de isabelserie zijn ter verduidelijking enkele foto's bijgevoegd.

Hoewel de wijzigingen in de genoemde kleuren niet zo groot zijn, adviseren wij de kwekers van deze vogels om bij de selectie van hun kweekvogels nu al rekening te gaan houden met de bovenbeschreven wijzigingen en dus niet alleen op TT-vogels te selecteren, maar ook op toekomstige kweekvogels. Wij wensen jullie daarbij veel succes. De volgende maal hopen wij een aantal mutaties te beschrijven voortkomende uit de klassieke kleurkanaries, met name de pastelleuren.

Namens het bestuur KMY Kleur- en Postuurkanaries van de NBvV en de TC Kleurkanaries van de ANBvV

Foto's: Johan van de Maelen.

# OVER KANARIES GESPROKEN

Aangeleerd of een erfenis: invloeden op de zang!

## De taal van logica en gezond verstand!

Zoals we het afgelopen jaar in een aantal publicaties hebben kunnen lezen, zijn er zeer uiteenlopende richtingen van denken over de ontwikkeling van de zang bij de zangkanarie. De (beginnende) zangkanariekwekers worden als "een golf der zee" heen en weer geslingerd tussen de meningen van de experts en worden hiermee in vertwijfeling gebracht.

Sommigen vinden dat je moet selecteren op de erfenis van de zang en daarom bloedlijnen moet volgen en de jonge mannen afzonderlijk moet houden van de oude mannen om geen verkeerde zang aan te leren. Recentelijk las ik nog een aantal publicaties waarin de stellige overtuiging stond dat de zang aangeleerd wordt door voorzang van een "kampioen" of iets dergelijks en er werd met stelligheid beweerd dat zonder voorzang geen kampioenen konden worden gekweekt. Voorzang zou dus absoluut noodzakelijk zijn.

Twee zeer uiteenlopende meningen dus. Ik zal trachten mijn visie op dit geheel te geven en het daarmee voor mezelf (en misschien voor veel zangkanariekwekers) wat makkelijker en vooral praktischer te maken.

Veel kwekers zullen moeten toegeven niet begenadigd te zijn met kasten van huizen waar we in verschillende locaties de zangkanaries écht van elkaar kunnen scheiden zonder dat zij elkaar (en daarmee de oudere) kunnen horen. Veelal zullen zij elkaar (zij het uit de verte) kunnen horen zingen. Sommigen hebben een buitenvolière (net als ondergetekende) waarin zij de jongen kunnen onderbrengen in afwachting van de trainingsperiode die vier tot zes weken voor de zangwedstrijd begint.

Als we goed luisteren varieert de zang gedurende het gehele jaar in afwisseling, driftzang etc. Bij het opkooien voor de zangwedstrijden zullen de jonge mannen vrij automatisch voorzang krijgen, als zij met elkaar aan het repeteren zijn, in de vlucht of volière, maar ook tijdens de training. Als zij hier uitsluitend van afhankelijk zouden zijn, zou een gemiddelde van deze ontwikkeling ontstaan en een gemiddelde zang ontstaan van wat in de vlucht of volière aanwezig zou zijn. Ook als er voorzangers bij zouden zitten, zal een gemiddelde ontstaan, maar de topper zou er op deze wijze niet uit kunnen komen. Als we de theorie doorvoeren, zal het nooit mogelijk zijn een topper te kweken op deze wijze, mits we de absolute wereldkampioen in afzondering met de mannen (liever nog één man) houden, dan zou de jonge man "slechts" het niveau van deze

wereldkampioen kunnen halen.

Is dit nu ons streven? Het kweken c.q. trainen van een zangkanarie die het niveau van een voorzanger kan halen ofwel kopiëren? Is dit niet een erg bekrompen idee van zangontwikkeling die onze gevleugelde vrienden op een grandioze wijze tekort doet?

Dan maar uitsluitend selecteren op erfelijke eigenschappen? Het zou kunnen! Als je jouw beste zangkanaries uitsellecteert en dat jaren achtereen doet, dan zal toch vrij automatisch een behoorlijke stam zangkanaries in je kweekruimte aanwezig zijn. Mét of zonder voorzang, toch?

Is dat dé methode? Ik denk dat het iets verder gaat. Ik heb een aantal jaren kleur en postuurkanaries gekweekt en ook daarmee is het een combinatie van factoren als geduld, selectie, goede training en een goede kennis van de soort en het ideaalbeeld van de soort die je kweekt. Met de zangkanarie is het volgens mij niet anders. Het begint natuurlijk met een stel goede ouders kopen en daarvoor geen beurzen afstropen, maar contact leggen met serieuze kwekers en daar eerst maar eens een oriënterend bezoek afleggen en eens rustig luisteren of dát nu wel de soort is die je wilt hebben en of dát wel de kwaliteit is die je voor ogen hebt.

De kweker zal je graag ontvangen en bijstaan met raad en daad. Zo niet, dan ben je bij het verkeerde adres! Dán maar naar een andere kweker gaan!

Er zijn een aantal zaken waaraan we aandacht moeten schenken, willen we zangkanaries kweken van een behoorlijke kwaliteit, of het nu harzers, waterslagers of timbrado's zijn. Dát maakt niet uit!

1. Hou geen vogels aan die een verkeerde zang hebben, omdat anders de kweekklokken niet gevuld zijn. Hou alleen vogels aan die jouw toets der kritiek kunnen doorstaan.
2. Realiseer je dat je een goede kweekadministratie moet hebben om jouw ideale bloedlijnen te kunnen vastleggen.
3. Gebruik alleen de beste mannen uit je selectie en houd een tweede keuze als reserve zonder hem te gebruiken als het niet absoluut nodig is.
4. Selecteer in 1e instantie op je eigen voorkeur en neem de keurbriefjes voor kennisgeving aan, maar laat het niet je selectiebriefje zijn. De keuring blijft een momentopname en de vogel blijft zijn genetica behouden mét of zonder keurbrief. Selecteer dus in 1e instantie op

genetische eigenschappen en op je eigen waarneming van de zang tijdens de training.

5. Maak serieus werk van de training of stuur geen vogels naar een wedstrijd. U moet ook een "trainingsperiode" hebben, voordat u aan de vierdaagse begint, toch? Zonder training zal het een flop worden. Neem kennis van succesvolle trainingsmethodes en leer ervan. Kijk wat de mogelijkheden zijn in uw situatie.
6. Zorg ervoor dat vreemde vogels niet het hok delen met uw zangkanaries. Mensen die beweren dat zangkanaries niets overnemen van andere vogels (andere zangkanaries), kunnen dat met stelligheid beweren maar de praktijk laat veel voorbeelden zien van het tegendeel. In de standaard voor bijv. de timbrado staat zelfs dat timbrado's die toeren van andere vogels of zangkanaries (bijv. van de waterslager of harzer) brengen, UITGESLOTEN dienen te worden van de wedstrijd! Zelf heb ik timbrado's gehoord met een typische (prachtige) waterslag van een waterslager en timbrado's die de toeren van de harzer trachten na te doen door ze zeer langdurig aan te houden, terwijl de timbrado juist de zang snel wisselend moet brengen. Oppassen dus!
7. Neem de tijd om te kijken en vooral te luisteren naar uw zangkanaries!
8. Hou contact met kwekers van jouw zangkanariesoort en bezoek de mogelijkheden om de zang te kunnen bestuderen met elkaar. De periode dat dit kan (november tot ongeveer februari) is natuurlijk nogal kort, dus zorg dat je het niet misloopt.
9. Loop niet alle succes "story's" achterna als het voeding, vitaminen, pro-biotics, etc. betreft.
10. Kijk naar je vogels als ware het kostbare juweeltjes en zorg voor gevarieerd en eerlijke voeding.

Ook denk ik dat het model van een vogel mede bepaalt hoe de klank klinkt. Een klein iel vogeltje zal anders klinken dan een grote volle vogel. Daarvoor hoeven we niet gestudeerd te hebben. De organen die de zang voortbrengen, zijn bij een grote vogel toch iets anders dan bij een klein vogeltje. Uitzonderingen bevestigen ook hierbij de regel! Als je een heldere twinkelende zang wilt hebben en geen volle zware zang, lijkt mij de selectiecriteria duidelijk. Voor mij is het bijvoorbeeld ook onmogelijk een AGI te kweken met timbradozang. Technisch zal hij misschien de gevraagde toeren kunnen



brengen, maar hij zal nimmer de lichte, twin- kelende, metaalachtige zang van de timbrado kunnen evenaren die we nu kennen. De zang/klank"kast" is immers veel te groot?

U ziet dat het bovenstaande duidelijk verder gaat dan alleen maar selecteren op genetica of de juiste voorzanger. Het is zeker een combinatie van deze factoren, aangevuld met een behoorlijke dosis geduld, een strenge selectie, een zeer goede training, maar zeker zeer goede kennis van de soort en het ideaalbeeld van de soort die je kweekt. Een ware uitdaging dus, maar zeker de

moeite waard! Wat is mooier dan een stam- metje zangkanaries die je uit de zangkast haalt, op tafel zet en beloofd te worden voor de goede zorgen met schitterende zang. Elke keer maar weer!

Prachtig is het als je ontdekt dat er een vogel tussen zit die er nét even boven uit- steekt met variaties, klanken en tonen die je nog niet hebt waargenomen in je kooien, maar wél past binnen de COM-standaard! Dát is dan de topper die genetisch nét iets meer in huis heeft! Dát is de topper die nét iets beter heeft geluisterd naar zijn omge-

ving! Dát is de vogel die je hart nét iets har- der laat kloppen. Dát is de vogel die je moet aanhouden, wát er ook over gezegd en geschreven wordt! Klasse! Logisch toch? Een kwestie van het gezonde verstand gebruiken!

Héél veel succes met uw kweek dit jaar!

Theo Beerenfenger  
info@timbrado.nl  
www.timbrado.nl

PS. Op de site staan diverse artikelen over training, ziekten en voeding etc.

## De Zwitserse Frisé

De Zwitserse fris e met zijn los van elkaar staande friseerpartijen en zijn karakteristieke houding zien we nog veel te weinig op onze tentoontellingen. Deze vogel laat, als we hem al zien, op onze tentoontellingen dikwijls nog veel kenmerken van andere fris erassen zien. Deze rassen zullen dikwijls niet voor een verbetering van de Zwitserse fris e zorgen. Vooral een verkeerde pootstand, een te breed lichaam en hoge hoekige schouders zijn veel voorkomende fouten die zijn ontstaan door inkweek van bijvoorbeeld een Zuid-Hollandse fris e. We zullen eerst de Zwitserse fris e eens bekijken zoals hij moet zijn. We beginnen met de houding. De Zwitserse fris e staat loodrecht op de zitstok. De pootjes licht gebogen. De rug rond. De kop naar voren gestrekt en de staart onder de zitstok. Er ontstaat zo een halve maan vorm waarbij de vogel zijn friseerpartijen goed laat zien. Bij een te korte volle nek kan de vogel nooit een mooie halve maan vormen. Ook zal de Zwitserse fris e een goede ronde rug moeten hebben om een goede houding te kunnen aannemen.

De Zwitserse fris e moet een grootte hebben van 17 cm. Het komt nogal eens voor dat ze te klein zijn. De grootte wordt bepaald door een lijn te trekken vanaf de snavel over de ronde rug tot aan het uiteinde van de staart. De Zwitserse fris e moet een ovaalvormig klein kopje hebben. Veel Zwitserse fris es hebben een te grote ronde kop met een dikwijls te korte volle nek. De hals/nek moet lang en smal zijn en glad bevederd. De gladde hals/nek is dikwijls een groot probleem. Veel Zwitsers hebben hier toch wel wat frisering of zelfs een scheiding. Met de smalle lange hals/nek kan de vogel mooi de ronde houding accentueren. U ziet wel dat houding en vorm heel veel met elkaar te maken hebben. Bij de kleine ovale kop hoort een redelijk klein snaveltje.

De friseerpartijen van de Zwitserse fris e moeten los van elkaar en goed ontwikkeld zijn. De rugdek mantel moet over de schouders vallen en mag niet te ver doorlopen in de nek. De rugdekveren moeten aan beide zijden op dezelfde hoogte beginnen. Ze moeten tweederde van de rug bedekken en een mooie rechte scheiding in het midden van de rug hebben. De rugfrisering moet symmetrisch, lang en vol zijn. Doordat de Zwitserse fris e een smalle vogel is, zal de rugdek mantel nooit de breedte kunnen hebben die we bij veel andere fris erassen zien. De borstkrulveren vormen los van de andere friseerpartijen een zeer in het oog vallend geheel. Ze moeten aan beide zijden van de borst naar voren en omhoog krullen. Ze vormen zo een hart. Dikwijls is de borstfrisering niet mooi symmetrisch en staan de borstkrulveren niet naar voren, waardoor geen hart ontstaat. Het komt ook nogal eens voor dat het borstbeen zichtbaar is. Ook dit is niet goed. In het hart dat bij een mooie borstfrisering ontstaat, zit ook nog dikwijls wat frisering. Ook dit hoort hier niet thuis. Met de flankkrulveren krijgen we nu de derde, maar niet minder belangrijke friseerpartij. De flankkrulveren moeten goed ontwikkeld

en symmetrisch zijn. Ze moeten in opwaartse richting naar de rug gedragen worden. Dikwijls zie je hier dat aan een van de zijden de flankkrulveren minder ontwikkeld zijn of afhangen. Onder de flankkrulveren in de richting van de poot zie je dikwijls nog een plukje uitstaande veren die er niet horen te zitten. Buiten de drie friseerpartijen moet de bevedering glad en goed gesloten zijn. Ze moet compleet, zacht en glanzend zijn. De gladde bevedering in het onderlichaam, de kop, hals/nek en tussen de friseerpartijen maakt van de Zwitserse fris e een heel erg geordend geheel. Dit zorgt er samen met zijn houding voor dat de Zwitserse fris e de prachtige vogel is zoals we hem nog veel te weinig op onze tentoontellingen zien.

Om een mooie houding aan te kunnen nemen moeten de pootjes lang en lichtjes gebogen zijn. De dijen moeten duidelijk zichtbaar zijn en glad bevederd. We zien nog te veel vogels met te weinig bevedering op de dijen. Ook zijn er veel Zwitserse fris es die hun poten te ver uit elkaar plaatsen of te veel doorzakken. De staart moet lang en smal zijn en meelopen met de ronde ruglijn. Het uiteinde van de staart moet een lichte V-vorm laten zien. De vleugels moeten lang zijn. Ze moeten goed gesloten zijn en accentueren zo het smalle in de vogel. Nogal wat vogels kruisen de vleugels wat bij zo'n smalle vogel geen fraai gezicht is. Ook zie je dikwijls dat de vleugels uitsteken waardoor je geen mooie ronde ruglijn krijgt, maar een hoekig geheel.

De Zwitserse fris e is toegestaan in alle kleuren behalve rood. De lipochroomkleur moet egaal verdeeld zijn. Heeft u opmerkingen over dit artikel of bent u het met bepaalde dingen niet eens, laat het mij dan weten.

Tekst: Theo Minten  
Hoogstraat 57  
5986 AA Beringe  
L.minten@wanadoo.nl  
Foto's: Johan van de Maelen.



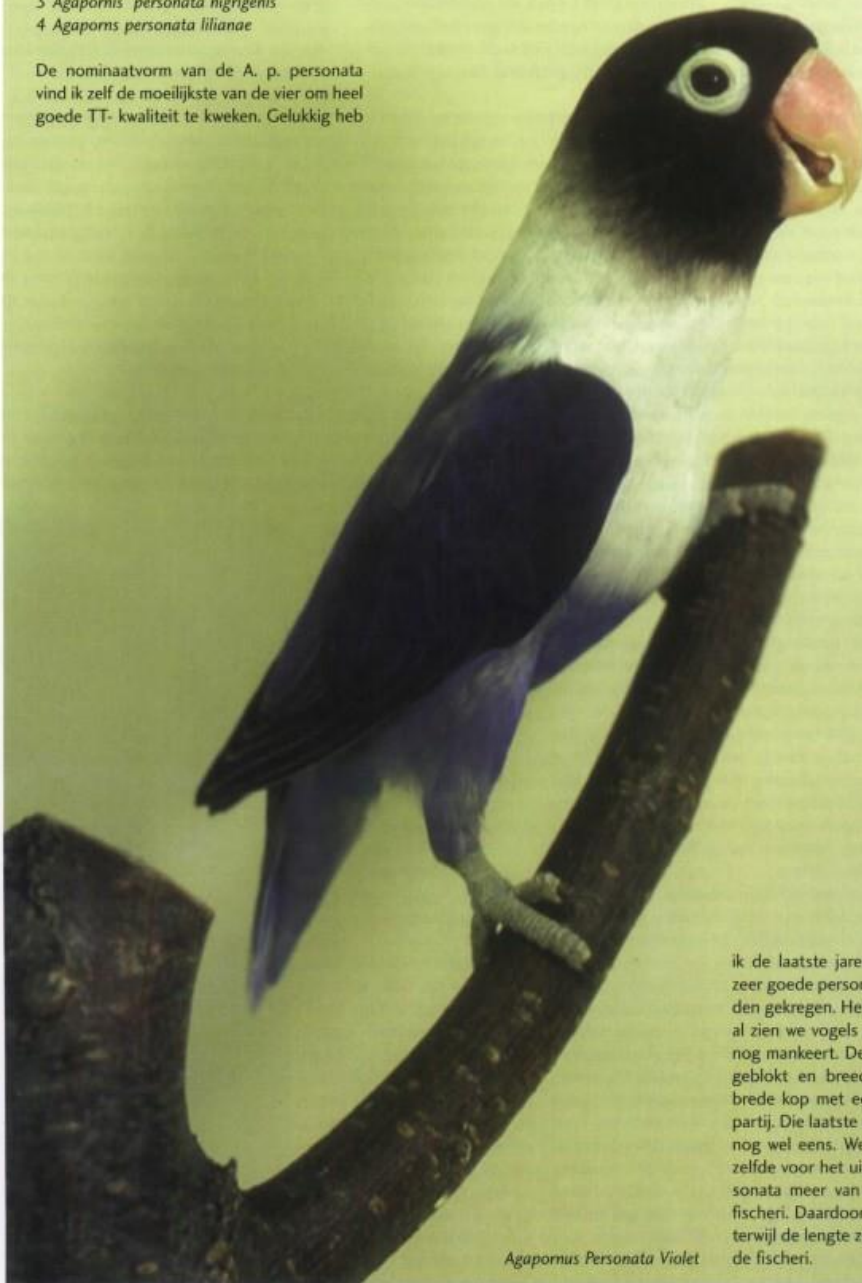
## De agaporniden met oogring

Onder deze groep valt de familie Personata.

Deze bestaat uit vier leden, nl:

- 1 *Agapornis personata personata*
- 2 *Agapornis personata fischeri*
- 3 *Agapornis personata nigrigenis*
- 4 *Agapornis personata lilianae*

De nominaatvorm van de *A. p. personata* vind ik zelf de moeilijkste van de vier om heel goede TT-kwaliteit te kweken. Gelukkig heb



*Agapornis Personata Violet*

ik de laatste jaren ook vrij veel goede tot zeer goede personata's ter keuring aangeboden gekregen. Het kan dus wel, maar meestal zien we vogels waaraan het een en ander nog mankeert. De vogels moeten qua bouw geblokt en breed zijn met een forse, vrij brede kop met een volle nek en schouderpartij. Die laatste twee kenmerken ontbreken nog wel eens. We eisen bij de *fischeri* hetzelfde voor het uiterlijk maar toch is de *personata* meer van het nekloze type dan de *fischeri*. Daardoor oogt de *personata* korter terwijl de lengte zeker net zo groot is als van de *fischeri*.

De heel goede personata's hebben een git-zwarte kop die warm van tint is. Dit komt door de psittacine die onder het zwart zit bij de wildkleur. De blauwe vogels hebben een koud zwarte kop door het ontbreken van psittacine. Een lichte fout die nog wel eens voorkomt, is een ietsje oranje bandje onder de zwarte kop vandaan. Dit gebeurt vaak bij overjarige exemplaren. Als de vogel verder heel mooi is, til ik hier zelf niet zo zwaar aan. Is het oranje veel, zoveel zelfs dat het uitvloeit in de borst, dan is dit een grote kleurfout. Het geel moet egaal diep zijn zonder in de nek een zwart waas in het geel te hebben. Dit is helaas vrij vaak het geval. Het geel moet verder strak afgetekend zijn in de buik zonder uitvloeijsels. Nu is het bij deze soorten wel zo dat de poppen het beste type vertonen, maar de mannen weer het helderste rugdek hebben.

Helaas kom ik regelmatig tegen dat er gele veren in het groene rugdek zitten of dat de nek uitvloeit in het rugdek. U begrijpt dat dit natuurlijk fout is. Voor de blauwserie kan gezegd worden dat het wit zo wit mogelijk moet zijn zonder grijs waas.

De *Agapornis fischeri* is een prachtige vogel waarvan in Nederland al behoorlijk veel hoge kwaliteit aanwezig is. Het masker moet diep oranjerood zijn zonder gele band erin. De bovenkop en achternek

moeten diep bronsbruin zijn. Wildvorm-exemplaren hebben deze kenmerken niet. Ze hebben veel geel in het masker en een fletsbruine bovenkop en achternek. Vaak met een erg oranjerode nek. Dit zijn vogels die op de TT's niet meer aan de bak komen. De fischeri is dan ook de meest gedomesticeerde van de groep.

De laatste twee vogels van deze familie vragen we qua uiterlijk nog zoals ze in het wild voorkomen. Het lichaam is kort en gedrongen met daarop een rond kopje. Dit heeft dus tot gevolg dat de nek en schouderpartij niet vol is en niet vol mag zijn. We hebben als het ware een eimodel met een rond bolletje erop. Dit is gedaan om deze soorten zo raszuiver mogelijk te maken en houden. Vogels die wel vol van bouw zijn, moeten dus bestraft worden bij model. Natuurlijk wordt wel een brede borst geeist. Door inkweek van de personata en fischeri zijn deze vogels qua model en formaat fors te krijgen, maar dat willen we juist niet.

De *nigrigenis* en *lilianae* hebben beide een groene stuit. Bastaarden hebben meestal wat blauw in de groene stuit. Dit komt van de personata en fischeri die grijsvioletachtige stuiten hebben. De meeste "mutanten" van de *nigrigenis* laten spoortjes van blauw zien, op de stuit bij de blauwe vogels zien we toch duidelijk don-

kerblauwe veertjes zitten, dus niet raszuiver. Voor mij is het beste kenmerk van een raszuivere *nigrigenis* dat de roestbruine kopkleur niet helemaal doorloopt tot de snavel. Er moet boven de snavel een minimaal randje bruin zitten. Loopt dit echter wel door, dan is dat overgebracht door de fischeri.

Al hebben de "bastaarden" een groene stuit, toch blijft dat snavelbandje het beste kenmerk van raszuiver of niet. Let maar goed op alle mutaties van de *nigrigenis*. Je zult zien dat die heel vaak ontbreekt. Een fout die verder nog voorkomt bij de *nigrigenis* is dat het oranje keelbeje geen halve-maanvorm heeft, maar uitvloeit in de borst. Het model van *lilianae* mag dus geen kleine fischeri zijn! Ook de oranjerode koppen bekleur mag niet net zo groot van vorm zijn als bij de fischeri. Het oranjerood loopt bij wildvorm-exemplaren maar net onder de kop uit. We zien nu heel vaak wat kleine fischeri zitten en dat is fout. Het type model geeft dan vaak de doorslag als herkenning van raszuiverheid.

Let op een groot eimodel met een rondje erop als kop, dat is het type dat we vragen.

Tekst: Louis Polane

Foto: Piet Onderdelinden/Jan de Nijs

## KALENDER 2004 SEPTEMBER • *Sitta europaea*



FOTO: PIET ZWINKELS

### Boomklever

Deze 14 cm metende boomklevers, zijn de enige vogels die bij het voedsel zoeken in de regel ook met de kop omlaag naar beneden klauteren. De stevig gebouwde vogeltjes grijpen daarbij telkens met één poot de boomstam wat lager vast, terwijl zij zich met de andere poot boven nog vasthouden. Ook als ze omhoog klimmen, verplaatsen ze de poten om beurten. Bovendien bewegen ze zich in een schuine lijn, zodat ze een spiraal – of zigzagvormige weg over de stam volgen. De korte staart komt daarbij niet in aanraking met de boom; het is dus geen steunorgaan zoals bijvoorbeeld bij de spechten. Met de tamelijk lange, krachtige snavel, halen ze hun voedsel: poppen en hun larven, spinnen en vele insecten uit de vele spleten en scheurtjes in boomstammen. Ook hakken ze het uit de schors of mossen die erop groeien. In de wintermaanden eten ze ook allerlei, vooral oliehoudende zaden, zoals beuken – en hazelnootjes, zaden van naaldbomen, zonnebloempitten, enz. Bij overvloedig voedselaanbod leggen zij in spleten voorraden aan.

Tegen het einde van de winter verraadt hij zijn aanwezigheid vaak door zijn luid gefluit en trilleren. Aangezien ook 's winters zijn voedsel goed te bereiken is, begint zijn voortplantingstijd al heel vroeg. Zijn opvallende zang verstemd daarom al vroeg in het seizoen om dan pas

het volgende jaar weer te laten klinken. Boomklevers broeden meestal slechts eenmaal per jaar. Zij broeden alleen in echte hollen. Om zich tegen vijanden en grotere concurrenten (zoals de spreuw) te beveiligen, maakt het popje het vlieggat smaller met vochtige leemhoudende aarde, die ze met de snavel aandraagt, ook dierlijke uitwerpselen worden hiervoor vaak gebruikt. Zij bepleistert min of meer ook het uitwendige van het nesthol. Het eigenlijke nest bestaat uit wat losse schilfers boomschors, dennennaalden en dorre bladeren. Het legsel bestaat uit 4 – 8 witte eieren voorzien van roodbruine stipjes, deze worden alleen door het popje bebroed. Na 13-18 dagen komen de jongen uit. Ze worden door beide ouders gevoerd en vliegen na ongeveer 24 dagen uit. Ze worden dan nog een dag of tien verzorgd. In Nederland geeft de boomklever de voorkeur aan eikenbossen, maar ook gemengde bossen en naaldbossen. Hij is met 16 geografische ondersoorten verspreid over Europa, Noordwest Afrika, Klein -Azië, het Himalayagebied en Oost -Azië. Als standvogel maakt hij geen grote zwerftochten.

GER ESSENBERG

#### Rectificatie:

Abusievelijk zijn bij de kleine foto's van de zebra-vinken de namen verwisseld. Indien de namen, bij de beelden, verkeerd staan plaatsen wij hierbij de juiste.

Black Face bleekrug grijsman

De redactie

# EEN KWEEKERVARING MET DE KOPERNEKDUIF

Wetenschappelijke naam: *Geopelia humeralis*.

Duits: Kupfernackentaube.

Engels: Barred-shouldered dove

## BESCHRIJVING en BIOTOOP

Iets kleiner en veel slanker dan de lachduif. Hij heeft een lange staart. Totale grootte 28-30 cm. De kop en de hals zijn grijs. De borst is grijs en gaat via beige over in een witte buik. Nek, rug en vleugels bruin, in de zon koperrood. De veren hebben een donkere zoom, waardoor een schubtekening ontstaat. De staart is roodbruin met witte veren aan de rand en het uiteinde. De geslachten zijn niet te onderscheiden. Meestal is de duivin iets kleiner. De kopernekduif is familie van het diamantduifje, het zebra-duifje en het vredesduifje, maar veel groter. Ze bewonen natte en bosrijke gebieden in Noordwest-, Noord- en Oost-Australië, enkele eilanden in de buurt, en zuidelijk Nieuw-Guinea. Altijd in de buurt van water. Ze zoeken zaden op de bodem en nestelen in struiken en bomen.

## HUISVESTING

Kopernekduiven zijn agressief en kunnen niet samen met andere duivensoorten in één volière. Ik plaatste de duiven in een vlucht van 0,6 m breed en 4 m lang met een aangrenzend, onverwarmd nachtverblijf van 0,6x1 m. De helft van de vlucht is overdekt met kunststof golfplaat, zodat de nestkast altijd beschermt hangt, ook tegen felle zon. De andere helft is open, want de vogels nemen ook graag een zonne-, of regenbad. Aan beide zijden van de vlucht is een hoog geplaatste zitstok van 2 cm doorsnee.

## VOEDING

De kopernekduiven krijgen een mengsel van tortelduivenvoer, kanarie- en tropenzaad voorgezet. Een beetje gesneden groenvoer (andjivie, witlof, vogelmuur), eivoer en in de nazomer bessen van vlier en vuurdoorn. Als er jongen zijn, lusten ze ook wel een paar meelwormen en natuurlijk grit en maagkiezel voor duiven. Geef ze 1x per 2 maanden een wormkuur en een geelkuur door het drinkwater (verkrijgbaar bij dierenarts). In het najaar laten inenten tegen paramixovirus. Eens per jaar is voldoende.

## DE KWEEK

Ik kocht de kopernekduiven van een "liefhebber", die me bezocht dat het een koppel was. Hij had er jongen van. Het was, zoals meer gebeurt, loze praat. Ik had de vogels al 2 jaar, voordat ik ontdekte, dat het 2 doffers waren. Ik zag ze paren, ze zaten in een nestkast, maar er kwamen geen eieren. Ze gedroegen zich als een koppel, totdat ik ze beide zag baltsen. De doffer zet zijn krop op, buigt en spreidt zijn staart als een waaijer (net als het diamantduifje).

Via het contactblad "Werkgroep Wilde Duiven Nederland", kwam ik bij een echte liefhebber, die jonge kopernekduiven in het nest had liggen en kon zien of het een doffer dan wel een duivin was. We noteerden het ringnummer van de jonge vogel en 6 weken later ben ik haar gaan halen. De kweker merkte nog op, "dat hij er niet van hoefde te leven" en berekende mij een liefhebbersprijsje. Zeer schappelijk.

Ook voor deze duiven had ik een open houten bakje gemaakt van 15x20 cm en 8 cm hoog. Viltje op de bodem, berkentakjes en kokosvezel in de vlucht verstrekt. Ik bleek inderdaad een duivin gekocht te hebben en toen zij volwassen was, werd tot nestbouw overgegaan. Een paar takjes in het bakje en op 18 februari lag het eerste ei in het nest.

Enkele dagen later zat de duivin te broeden op 2 witte eieren. Natuurlijk heeft ook de doffer zijn aandeel in het broedproces, dat 15 à 16 dagen duurt. De jongen verlaten na 3 weken het nest. Acht maart lagen er 2 jongen, die na een week zijn geringd met een ring van 5, 4 mm.

Als de jongen zelfstandig zijn en de ouders willen aan een volgend leg-



Kopernekduif

foto:Piet Onderdelinden/ Jan de Nijs.

De

osel

sel beginnen, is het verstandig de jongen apart te zetten. Achttewintig april begonnen de kopernekduiven aan de volgende ronde. Gedurende de zomer namen ze vakantie en in september brachten ze nog een jong groot. Vijf jongen in totaal dus. Ik was een tevreden kweker.

#### TENTOONSTELLING

Een enerverende tijd. Hoe zullen mijn vogels het eraf brengen? Ik vang de duif met een netje uit de vlucht en probeer hem zo min mogelijk in handen te nemen. Vanuit het net in een kartonnen doos (met luchtgaten). In de TT-ruimte zet ik eerst de klapkooien klaar, afmeting 40x40 cm. Schelpenzand, voer en water erin en daarna probeer ik de vogel vanuit de doos in de klapkooi te laten lopen. Hopelijk vindt hij zo snel mogelijk de zitstok zonder al te veel van zijn verenpakje te

beschadigen. Hierbij verdient het aanbeveling de kooi met een doek of krant, van boven en opzij af te dekken. In 2000 behaalde ik met een kopernekduif op de afd-TT 90 punten, de district-TT zilver met 89 punten en op de bondsshow in Apeldoorn 89 punten. Ik was er tevreden mee.

#### TENSLOTTE

De kopernekduif is een begerenswaardige duif om in een collectie te hebben. Prachtige koperkleuren als hij zit te zonnen, een interessant baltsgedrag en begroetingsceremonieel. Jammer dat hij agressief is en er geen zichtbaar geslachtsonderscheid is. Hij brengt een luid en helder geluid voort.

*Tekst Allard Noorman.*



# MUTATIEWIJZER deel3

bij psittaciformes

## Voor we beginnen

Sinds het schrijven van de eerste artikelen in deze reeks en nu is er al heel wat beweging geweest in de vogelwereld. Binnen elke federatie/bond werd heel ernstig overleg gepleegd en daarbij werd beslist dat iedereen akkoord was met het gebruik van D en DD voor het aangeven van de donkerfactoren. Dit wordt eerst en vooral bij de agaporniden toegepast en zal dan stap voor stap uitgebreid worden naar alle andere parkietensoorten. Dit binnen elke groep naar eigen tempo. Op deze manier kan elke bond het vraagprogramma aanpassen en zullen de standaarden met de tijd ook worden aangepast. De internationale standaardeisen voor agaporniden zijn in elk geval reeds op deze leest geschoeid. Ik kan nu enkel de bonden aanraden bij het opstellen van de standaardeisen voor de andere parkietachtigen, net zoals bij de standaardeisen voor agaporniden, weer de koppen bij elkaar te steken en samen eenzelfde standaardeis op te stellen voor België en Nederland. De liefhebber en onze hobby kunnen er alleen maar wel bij varen en op die manier een zekerheid bieden voor de toekomst. Ik zal vanaf nu bij de volgende artikelen het gebruik van D en DD hanteren.

## Deel 3

### Internationale afspraken

Gedurende de laatste jaren werden er internationaal verschillende afspraken gemaakt voor het benoemen van de verschillende mutaties. Let op: de meeste van deze afspraken werden oorspronkelijk gemaakt op de genetics-psittacine group van Dr. Terry Martin, bedoeld voor (en laat me dat benadrukken) het gebruik op de eigen e-maillijst. Het is nooit de bedoeling geweest van de GP-group om 'de regels te gaan bepalen'. Het waren de leden van de lijst die heel vlug de logica van het systeem inzagen en het systeem uitdroegen naar hun clubs en leden. Het is een heel logisch systeem en dat werd stap voor stap opgebouwd. Veel ideeën en logica bij elkaar vormden de basis voor deze afspraken.

Ik zet de voornaamste voor jullie op een rijtje:

- De afkortingen EF en DF gingen gebruikt worden om enkel- en dubbelfactorig aan te duiden bij dominante mutanten
- Aangezien er twee types bekend zijn van ino, namelijk een geslachtsgebonden en een recessieve ino-mutant, gaan we deze aanduiden als NSL (Non-Sex-Linked) ino voor recessief ino en SL (Sex-linked) ino voor geslachtsgebonden ino.
- Bij geslachtsgebonden dominante mutanten

ten maken we gebruik van SL EF of SL DF om aan te duiden dat het hier om een geslachtsgebonden (SL) dominante (EF of DF) mutant gaat.

- Er worden voor een fenotype veroorzaakt door twee verschillende mutanten geen aparte namen meer gekozen.
- Combinaties van crossing-overs worden aangegeven door de basismutantanten te gebruiken met een - koppelteken ertussen, bijv. cinnamon-ino of opaline-lutino.

Dit kan men gemakkelijk onthouden door het feit dat de term crossing-over ook een koppelteken heeft.

- Combinaties veroorzaakt door multiple allelen worden aangegeven door beide namen van de basismutantanten aan elkaar te schrijven v.b Pastellno. Men gebruikt hoofdletters om het begin van de mutanten aan te geven: Pastel en Ino
- Donkerfactoren: In de meeste landen maakte men gebruik van groen, donker-



Foto: Piet Onderdelinden/Jan de Nijs

Blauwe Barnardparkiet

groen en olijfgroen, maar sommige andere landen gebruikten weer andere termen. Het was voor een beginnend liefhebber dan ook soms moeilijk te vatten waarom men bijv. mauve gebruikte voor een blauwe vogel met 2 donkerfactoren. Dat gaf abusievelijk de indruk dat het hier om een aparte mutant ging, terwijl het in wezen niets anders is dan de combinatie van twee dominante donkerfactoren en blauw. Daarom kwam iemand op de proppen met het idee donkerfactoren aan te duiden door hoofdletter D of DD bij de naam van de basismutant te voegen: groen, D groen (Darkfactor) DD groen (double darkfactor). Grote voordeel van het systeem is dat het zowel bij groen als blauw of een andere basismutant gebruikt kan worden.

#### Blue - Blauw

Genetische formule blauw:  $bl\_D+/bl\_D+$

Een heel duidelijk herkenbare primaire mutatie bij vogels die in de wildvorm groen zijn, is blauw. Deze mutatie bestaat reeds bij heel veel parkietachtigen, vererft autosomaal recessief. Dat betekent dat zowel mannen als poppen split kunnen zijn voor blauw. Blauw kunnen we onderverdelen bij de psittacinemutanten, want zoals we reeds eerder aangehaald hadden in vorige artikelen, hebben vogels geen blauwe kleurstof in de bevedering. De blauwe kleur wordt gevormd in de sponszone door interferentie. Wanneer dit blauwe licht door de cortex met daarin (bij groene veren) de gele psittacine wordt weerkaatst, krijgen we de kleur groen te zien, halen we deze gele psittacine weg, dan zien we enkel de blauwe kleur.



De complete reductie van de aanwezige psittacine in de veren veroorzaakt dus deze mutatie. Maar ook de rode kleur wordt in de veren gevormd door psittacine. Dat is de reden waarom bijv. het rode masker bij een blauwe fischeri wit wordt in de blauwreeks. Genetisch gezien kunnen we moeilijk de oorzaak voor de blauwe kleur gaan toespitsen op een enkel gen. Het feit dat er par blue vogels zijn, bewijst dat. Ook het feit dat bij de grasparkieten bewezen werd (Peter Bergman - Australië) dat de aanmaak van de aanwezige psittacine op twee ver-



Catherinaparkiet lichtzeegroen = aqua

schillende manieren kan muteren en toch hetzelfde fenotype kan veroorzaken, is daar een bewijs van.

De psittacine moet volledig uit de bevedering weg zijn, willen we van echt blauw kunnen spreken.

In combinatie met donkerfactoren spreken we van:

Blauw (hemelsblauw)

D blauw (kobalt)

DD blauw (mauve)

Moeilijker wordt het uiteraard wanneer de basisvorm niet groen van kleur is, maar bijv. grijs zoals bij de valparkieten. Daar bestaat de blauwmutatie ook, maar resulteert daar echter in enkel een witmasker. Hoe dat opgelost kan worden, zullen we later moeten bekijken.

#### Parblue

Behalve zuiver blauw hebben we ook de vogels die omschreven worden als parblue. De omschrijving parblue komt van partial blue = gedeeltelijke blauw. Bij deze mutaties zien we een gedeeltelijke reductie van de aanwezige psittacine. De resterende hoeveelheid psittacine zorgt ervoor dat we een tussenkleur (intermediaire kleur) krijgen. Ze zijn niet zuiver groen, ze zijn ook niet 100% blauw.



Deze parblue mutanten vererven autosomaal recessief tegenover de wildvorm, maar aangezien parblue allelen zijn van het  $bl$ -locus, geven ze in combinatie met blauw een 'tussenvorm' en gedragen de parblue mutaties zich in feite co-dominant tegenover de blauwreeks.

Parblue x normaal = 100% normaal/parblue

Normaal/parblue x normaal/parblue =

25% normaal  
50% normaal/parblue  
25% parblue

Parblue x blauw =

100% ParblueBlauw (combinatie van allelomorphen worden volgens afspraak aangegeven door beide mutanten te noteren - aan elkaar geschreven en elke mutant begint met een hoofdletter).

ParblueBlauw x ParblueBlauw =

25% blauw  
50% ParblueBlauw  
25% parblue

Tot op heden zijn er nu twee verschillende vormen van parblue mutanten bekend. Parblue mutaties vinden we onder andere terug bij de grasparkieten (2 vormen bekend), halsbandparkieten (2 vormen bekend), roodrugparkieten, agaporniden (2 vormen bekend), crimson rosella, catherinaparkieten. Voor deze parblue mutanten hebben al heel veel verschillende namen de ronde gedaan, afhankelijk van soort tot soort sprak men van geelmasker, witmasker, bleekmasker, pastel blauw, zeeblauw, zee-groen, marine enz.

Niets sluit echter uit dat er in de loop der jaren nog andere parblue mutanten tevoorschijn komen. Misschien zijn ze er al zonder dat we het eigenlijk beseffen, want het eerste probleem is dat het allelen van eenzelfde gen zijn en het dus soms moeilijk te bepalen is waar de grens juist ligt. Ander probleem is dat we binnen MUTAVI voorlopig nog geen onderzoek naar de vorming van de psittacine kunnen doen. Deze materie is heel complex en veel minder bestudeerd dan bijv. de vorming van de verschillende melaninen en daardoor is de beschikbare informatie ook beperkt.

We houden het dus daarom voorlopig op twee duidelijk verschillende vormen. Deze hebben internationaal de benamingen aqua en turquoise meegekregen.

#### Parblue - aqua

Genetische formule aqua: *blaq\_D+/blaq\_D+*

Bij aqua vogels is de aanwezige psittacine voor ongeveer 50% verdwenen en is de reductie gelijkmatiger verdeeld over het volledige verenkleed. Daardoor worden groene veervelden eerder zeegroen gekleurd en de rode veervelden worden flets oranje-roze gekleurd. Zoals reeds aangehaald is deze mutatie een allele van het bl-locus en vererft autosomaal recessief tegenover de wildvorm. Tegenover de blauwreeks echter vererft aqua co-dominant.

Aqua werd vroeger aangegeven met zeegroen, pastelblauw enz., nu gebruiken we de internationale benaming aqua, wat een afkorting is van aquamarine. In combinatie met donkerfactoren hebben we:

- Aqua (licht zeegroen)
- D aqua (donker zeegroen)
- DD aqua (olijf zeegroen)

#### Parblue - turquoise

Genetische formule aqua: *bltq\_D+/bltq\_D+*

Bij turquoise vogels krijgen we een ook gedeeltelijke reductie van het aanwezige psittacine, maar in tegenstelling tot de aqua vogels waarbij de psittacinereductie gelijkmatiger verdeeld is over het volledige verenkleed, hebben we hier te maken met een variabele reductie. Deze kan afhankelijk zijn per veerveld, zoals bijv. bij de turquoise roseicollis waarbij we zien dat er een grotere psittacinereductie is op het lichaam dan over het vleugeldek of net zoals bij de Halsbandparkieten kan verschillen van vogel tot vogel. In combinatie met donkerfactoren spreken we van

- Turquoise
- D turquoise
- DD turquoise

#### Combinaties van aqua en turquoise:

Omdat turquoise net als aqua een allele is van het bl-locus, geven combinaties van aqua en turquoise geen groene vogels split aqua en turquoise, maar wel een tussenkleur. Deze verschijningsvorm kennen we bij agaporniden en werd vroeger omschreven als appelgroen. Maar omdat dit de indruk wekte dat we hier met een aparte zelfstandige mutant te maken hadden en rekening houdende met de internationale overeenkomsten daaromtrent die stellen dat er voor een fenotype, ontstaan door combinatie van twee allelen, geen aparte naam gekozen wordt (maar deze omschreven wordt door beide factoren aan elkaar te schrijven), hebben we hier dus te maken met een AquaTurquoise. Hier enkele combinaties:

Aqua x turquoise=  
100% AquaTurquoise

AquaTurquoise x groen=  
50% groen/aqua  
50% groen/turquoise

Groen/aqua x turquoise=  
50% groen/turquoise  
50% AquaTurquoise

Groen/aqua x groen/turquoise=  
25% groen  
25% groen/turquoise  
25% groen/aqua  
25% AquaTurquoise

Dirk Van den Abeele  
MUTAVI, Research & Advice  
Group  
<http://www.mutavi.info>

Lezing beschikbaar over dit onderwerp.  
Meer info op + 32093680145  
of via [lezingen@agapornis.be](mailto:lezingen@agapornis.be)



Foto: Piet Onderdelinden/Jan de Nijs

Agapornis Roseicollis Bleekmasker (Turquoise) donkergroen (DF) violet factorig.

**VOGELMARKT BOSKOOP**

Dé ontmoetingsplaats voor de vogelliefhebber

Iedere 1e zaterdag v/d maand sept. 2004 t/m april 2005  
Alleen in januari 2005 is het de 2e zaterdag (8 januari 2005)

ZAAL: Stichting Beurshal, ITC terrein, Italiëaan 8,  
Hazerswoorde-dorp. Gratis ruime parkeergelegenheid aanwezig.

Entree: € 2,50 p.p., kinderen tot 12 jaar gratis. Info: [www.vogelmarkt.nl](http://www.vogelmarkt.nl)

**Grootste vogelmarkt van Europa**

**Zaterdag 9 oktober 2004**



Met alles voor uw vogelhobby  
van papegaai tot voliëres, van kanaries tot alle vogelvoerders  
van parkieten tot tropen, info door deskundigen kortom:

**Alles voor de echte vogelliefhebber**

Plaats: markthallen aan de marktstraat te **Meppel**

Open: **10.30 tot 16.00 uur**  
Entree: € 2,50  
Kinderen tot 14 jaar gratis

**Voor gratis parkeren volg de borden  
langs de A28 en de A32**

Voor meer info: [www.vogelweeldemeppel.nl](http://www.vogelweeldemeppel.nl) of bij  
marktmeester H. Smeenge 0522-491759.

**De volgende markt is zaterdag 11 maart 2005.**